

BELEIDSNOTA

CULTUUR

Mevrouw Joke Schauvliege
Vlaams minister van Leefmilieu, Natuur en Cultuur

INHOUD

Lijst met afkortingen	4
Managementsamenvatting	5
Inleiding.....	6
I. Omgevingsanalyse	7
1. Transversaal	7
1.1. Duurzaam beleid.....	7
1.2. Participatie en diversiteit	7
1.3. E-cultuur en digitalisering	7
1.4. Competentieverwerving en -waardering: de lerende Vlaming	8
1.5. Cultuur, management en een culturele economie	8
1.6. Internationaal cultuurbeleid	8
2. De sectoren.....	9
2.1. Sociaal-cultureel volwassenenwerk en lokaal cultuurbeleid	9
2.2. De professionele kunsten.....	9
2.3. Het cultureel erfgoed	10
2.4. Instellingen van de Vlaamse Gemeenschap.....	12
2.4.1. Grote instellingen	12
2.4.2. Vlaams Fonds voor de Letteren.....	12
2.4.3. Vlaams Audiovisueel Fonds.....	12
3. Ondersteuning en samenwerking	12
3.1. Infrastructuurbeleid.....	13
3.2. Werk	13
3.3. Relatie met andere bestuursniveaus.....	13
II. Strategische en operationele doelstellingen.....	14
1. Strategische doelstellingen.....	14
SD 1: Duurzaam beleid voeren	14
SD 2: Participatie en diversiteit als motoren voor vernieuwing verankeren	14
SD 3: E-cultuur en digitalisering bevorderen.....	15
SD 4: Competentieverwerving en –waardering stimuleren.....	16
SD 5: Aandacht voor cultuurmanagement en een culturele economie.....	18
SD 6: Internationaal cultuurbeleid versterken.....	19
SD 7: Eco-cultuur initiëren	20
2. Sectoraal beleid.....	21
2.1. Sociaal-cultureel volwassenenwerk en lokaal cultuurbeleid.....	21
OD 1: Toepassing van de beleidsinstrumenten (SD 1)	21
OD 2: Impulsen geven op basis van prioriteiten (SD 2, SD 3, SD 4 en SD 7)	21
OD 3: Uitvoering geven aan en evalueren van het Participatiedecreet (SD 1 en SD 2)	22
OD 4: Effecten amateurkunstendecreet in kaart brengen (SD 1 en SD 4)	22
OD 5: Uitvoering geven aan het Circusdecreet (SD 1 en SD 2)	23
OD 6: Blinde vlekken wegwerken in het kader van het decreet Lokaal Cultuurbeleid (SD 1, SD 2).....	23
OD 7: Ontwikkeling van de digitale bibliotheek (SD 3 en SD 4)	23
OD 8: Herdefiniëren van de rol en de opdrachten van de steunpunten en bovenbouworganisaties (SD 1)	24
OD 9: Afstemmen van registratie- en rapporteringssystemen (SD 1)	24
2.2. De professionele kunsten.....	25
OD 11: Het kunstenlandschap in kaart brengen (SD 1)	25
OD 12: Evenwichtiger verhouding tussen structurele en projectmatige subsidies (SD 1).....	26
OD 13: Alternatieve pistes voor financiering onderzoeken (SD 1 en SD 5).....	26
OD 14: Afstemming productie, aanbod en spreiding (SD 1, SD 2, SD 6).....	26
OD 15: Extra aandacht voor de beginnende en individuele kunstenaar (SD 1 en SD 5)	27
2.3. Het cultureel erfgoed	28
OD 16: Inzetten op bewaring en ontsluiting van het erfgoed (SD 1, SD 3, SD 5 en SD 6)	28
OD 17: Internationale ambitie met de ‘Collectie Vlaanderen’ (SD 6).....	29
OD 18: Verdere implementatie van het Cultureel-erfgoeddecreet (SD 1 en SD 2)	29
OD 19: Digitalisering en nieuwe vormen van ontsluiting aanmoedigen (SD 1, SD 3 en SD 6).....	30

OD 20: Participatie bevorderen door evenementen (SD 2 en SD 5).....	30
OD 21: De eigen instellingen blijven ondersteunen (SD 1, SD 5 en SD 6).....	31
2.4. Instellingen van de Vlaamse Gemeenschap	31
OD 22: Het begrip “grote instellingen” afbakenen (SD 1 en SD 6).....	31
OD 23: Werken aan een geïntegreerd letterenbeleid (SD 1, SD 2 en SD 4).....	32
OD 24: Vlaams Audiovisueel Fonds en het audiovisueel beleid blijven ondersteunen (SD 1 en SD 6) .	32
2.5. Ondersteuning en samenwerking	33
OD 25: Investeren in culturele infrastructuur (SD 1, SD 5 en SD 7).....	33
OD 26: Natuur en cultuur vinden mekaar (SD 7)	34
OD 27: Cultuur geeft werk (SD 5).....	34
OD 28: Naar een doelgerichte samenwerking met andere bestuursniveaus (SD 1 en SD 6).....	35

Lijst met afkortingen

ACCE:	Ambtelijk Coördinatieplatform Cultuureducatie
BAM:	Instituut voor Beeldende, Audiovisuele en Mediakunst
BOM-	Vlaanderen: Bewaring en Ontsluiting van Multimediale Data in Vlaanderen
CJSM:	Cultuur Jeugd Sport en Media
CRKC:	Centrum voor Religieuze Kunst en Cultuur
DAC:	Derde Arbeidcircuit
EU:	Europese Unie
EVC:	Elders Verworven Competenties
FARO:	Vlaams steunpunt voor cultureel erfgoed vzw
FIT:	Flanders Investment & Trade
FoCI:	Fonds Culturele Infrastructuur
HRM:	Human Resource Management
IBBT:	Interdisciplinair Instituut voor Breedband Technologie
ICT:	Informatie en Communicatietechnologie
IVA:	Intern Verzelfstandigd Agentschap
IWT:	Instituut voor de aanmoediging van Innovatie door Wetenschap en Technologie in Vlaanderen
KMSKA:	Koninklijk Museum voor Schone Kunsten Antwerpen
LOCUS:	steunpunt voor bibliotheken, cultuur- en gemeenschapscentra en lokaal cultuurbeleid in Vlaanderen
M HKA:	Museum voor Hedendaagse Kunst Antwerpen
PMV:	ParticipatieMaatschappij Vlaanderen
SMAK:	Stedelijk Museum voor Actuele Kunst
STIVO:	Stimuleringsfonds voor Vlaamse kwalitatieve Omroepproducties
VAF:	Vlaams Audiovisueel Fonds
VAI:	Vlaams Architectuur Instituut
VFL:	Vlaams Fonds voor de Letteren
VGC:	Vlaamse Gemeenschapscommissie
VIA:	Vlaamse Intersectorale Akkoorden
VIA:	Vlaanderen In Actie
VRT:	Vlaamse Radio- en Televisieomroep
VTi:	Vlaams Theaterinstituut
VVP:	Vereniging van de Vlaamse Provincies
VVSG:	Vereniging van Vlaamse Steden en Gemeenten

Managementsamenvatting

In deze beleidsnota Cultuur geef ik voor de regeerperiode 2009-2014 mijn belangrijkste beleidsprioriteiten aan samen met een beschrijving van de omgeving waarbinnen deze prioriteiten vorm krijgen.

In de algemene inleiding pleit ik voor een hernieuwde dialoog met het culturele veld om samen een duurzaam beleid uit te tekenen.

Na een uitgebreide omgevingsanalyse heb ik 7 strategische doelstellingen bepaald:

- SD 1: Duurzaam beleid voeren
- SD 2: Participatie en diversiteit als motoren voor vernieuwing verankeren
- SD 3: E-cultuur en digitalisering bevorderen
- SD 4: Competentieverwerving en -waardering stimuleren
- SD 5: Aandacht voor cultuurmanagement en een culturele economie
- SD 6: Internationaal cultuurbeleid versterken
- SD 7: Eco-cultuur initiëren

Deze strategische doelstellingen zijn de rode draad doorheen mijn beleid. Zij worden geconcretiseerd in 28 operationele doelstellingen. Ik beschrijf deze voor de sectoren sociaal-cultureel werk voor volwassenen en lokaal cultuurbeleid, kunsten en cultureel erfgoed, evenals voor de instellingen van de Vlaamse Gemeenschap, het culturele infrastructuur- en tewerkstellingsbeleid en de relatie met de federale overheid.

Inleiding

Cultuur is een geschenk aan de toekomst. In tijden van economische beroering biedt cultuur een oase aan rust, ontspanning en uitdaging. Die oase moet dag na dag, jaar na jaar onderhouden worden. Als minister van Cultuur is het een voorrecht om deze taak op mij te mogen nemen.

Vlaanderen heeft een rijk, dynamisch en levendig cultuurlandschap. In historisch opzicht was cultuur het eerste domein waar Vlaanderen zelf de beleidslijnen mocht invullen. Cultuur heeft Vlaanderen geëmancipeerd. En Vlaanderen heeft cultuur geëmancipeerd. Anno 2009 is cultuur één van de meest veelzijdige beleidsdomeinen met de diversiteit van haar onderdelen (film, theater, muziek, literatuur, dans,...) én haar ondersteunende waarde voor onderwijs, economie, middenveld en gemeenschapsvorming. Cultuur heeft met creativiteit en lef een eigen werkveld en dynamiek gecreëerd die haar eigen vaart kan aannemen.

Betrouwbaar en duurzaam

Dankzij een aantal wetgevende initiatieven en decreten en de niet aflatende inzet van de culturele sector zelf, zijn er in Vlaanderen al solide structuren opgezet. Maar het werk is nog niet af. Cultuur moet klaar gemaakt worden voor de 21e eeuw. Er zijn evaluaties nodig om de vage zones en de onzekerheid in enkele domeinen uit te gommen en in te kleuren. Via degelijke, uitgewerkte maatstaven en in breed overleg kunnen we de cultuursector een houvast bieden (in budgettaire moeilijke tijden). Het Vlaams cultuurbeleid moet met andere woorden betrouwbaar en duurzaam zijn.

Een duurzaam en betrouwbaar beleid kan enkel met inbreng en samenspraak van de culturele actoren tot stand komen. Daarom zal ik in samenwerking met de SARC en de betrokken sectorraden een cultuurforum opzetten. Dit forum is een mijlpaal in een traject waarin we duidelijke lijnen voor de lange termijn vastleggen en heldere handleidingen bieden voor samenwerking tussen overheid en cultuurwereld. Ik wil gaan voor een inhoudelijke uitdieping.

Duurzaamheid is ook een waarde voor ons erfgoedbeleid: wie het verleden niet eert, is de toekomst niet weerd. En wie erfgoed zegt, moet ook ontsluiting zeggen. We moeten onze rijke tradities en verleden de plaats geven die ze verdienen: gerestaureerd en toegankelijk. In het erfgoedbeleid is digitalisering een uniek middel dat onze geschiedenis (eindelijk) kan bijeenbrengen, bewaren en openen. De digitale trein gaan we niet missen. De e-cultuur ligt in de jaren voor ons en we moeten de kansen oppikken.

De Vlaamse Regering heeft de ambitie om van onze regio één van de topregio's in de Europese Unie te maken. Als minister zie ik het als mijn plicht om met cultuur een bijdrage te leveren. Er is geen plaats aan de top voor een economisch rijke maar cultureel arme regio.

Cultuur en economie

Creativiteit kan niet in getallen worden uitgedrukt, maar dat wil niet zeggen dat cultuur zich in een economisch vacuüm afspeelt. Beleids pistes als alternatieve financiering, publiek-private samenwerking en de verspreiding van cultuurmanagement moeten onderzocht worden en gekeurd op hun potentieel.

Culturele onzuiverheid

Internationalisering is de logische uitloper van een volwassen cultuurbeleid. Internationalisering veronderstelt twee bewegingen: een internationale beweging richting Vlaanderen én een Vlaamse verspreiding richting het buitenland. En idealiter: een constante wisselstroom. Vlaanderen is die bewegingen gewoon en moet ze cultiveren: onze culturele onzuiverheid en de vele invloeden die in onze samenleving (door)schemeren zijn troeven van en voor onze levendigheid en weerbaarheid.

Cultureel kapitaal

In onze samenleving zijn er nog altijd groepen die minder makkelijk de weg naar cultuurvoorstellingen vinden. Daarom zal het Vlaamse cultuurbeleid mikken op een hoge toegankelijkheid en makkelijke instapmogelijkheid voor kansengroepen. Dat vraagt inspanningen van ieders kant: in communicatie, in aanbod, in drempelverlaging en in stimulansen.

De stimulansen voor cultuurparticipatie kunnen niet alleen uit de culturele sector komen. Van jongs af aan moeten we kinderen warm maken voor cultuur en hen aanzetten om hun wonderlijke creativiteit en verbeelding te uiten. Het cultureel kapitaal dat ze in het onderwijs aanboren, zal een blijvende waarde voor hen hebben, maar ook voor de toekomst van Vlaanderen.

I. Omgevingsanalyse

1. Transversaal

1.1. Duurzaam beleid

Er is de voorbije jaren heel wat wetenschappelijk onderzoek verricht naar het culturele leven in Vlaanderen. Het steunpunt beleidsrelevant onderzoek voor Cultuur, Jeugd en Sport heeft in belangrijke mate bijgedragen tot de ontwikkeling van de wetenschappelijke kennis. Ook de steunpunten leverden een bijdrage tot de verdere kennisopbouw. Vele gegevens blijven echter geïsoleerd zodat transversaal en longitudinaal onderzoek moeilijk kan worden gevoerd.

Nochtans is de beweging naar een kennisgebaseerd beleid nog maar pas ingezet. Grote stukken van het cultuurbeleid zijn nog niet onderzocht, het veld is nog te weinig gekend – het laat zich ook maar node in cijfers vatten. De technische en maatschappelijke complexiteit van een aantal beleidsthema's, zoals e-cultuur, cultuurindustrie, participatie van kansengroepen aan cultuur, vraagt om meer wetenschappelijke onderbouwing. Soms zijn belangrijke datasets onbestaande of allerm minst verbonden en ontsluitbaar.

Monitoring en impactonderzoek met betrekking tot overheidsmaatregelen zijn slechts rudimentair ontwikkeld. Ook een meer transversale benadering van de beleidsmateries van het beleidsdomein, zoals de relatie tussen cultuur en de ontwikkeling van (economische) creativiteit, tussen media-innovatie en cultuurparticipatie vraagt meer wetenschappelijke kennis en ruimte voor experimenten.

Alles wijst erop dat er een inhaalbeweging gemaakt dient te worden op het vlak van onderzoek, monitoring en evaluatie en dit om een efficiënt beleid te kunnen voeren. Deze inhaalbeweging veronderstelt onder meer ook een attitudeverandering, zowel bij de overheid als in het veld. Vastgesteld wordt dat er in de culturele sector nog te veel een ad hoc beleid wordt gevoerd, wat te weinig leidt tot duurzaamheid en transparantie.

1.2. Participatie en diversiteit

Vergeleken met de algemene participatiegraad neemt een aantal groepen uit de samenleving beduidend minder deel aan cultuur. Dit participatiedeficit weerspiegelt zich bovendien in een sterke ondervertegenwoordiging van kansengroepen op het vlak van tewerkstelling in de culturele sectoren maar ook binnen de vrijwilligerswerking en de bestuursorganen. Beleidsmatig wordt er vaak weinig of geen rekening gehouden met deze ondervertegenwoordigde groepen.

De afgelopen jaren werden de gesubsidieerde actoren uitgenodigd om zich te verhouden tegenover het vraagstuk van de diversiteit, vooral ten aanzien van interculturaliteit. Visieontwikkeling, denkprocessen en uiteenlopende initiatieven waren het resultaat. Ondanks deze inspanningen blijken de werkingen van organisaties weinig doordrongen te zijn van diversiteitsdenken.

De aandacht voor diversiteit is een verhaal dat breder is dan cultuur maar alle domeinen van de samenleving beslaat. Domeinoverschrijdende samenwerking is dan ook noodzakelijk.

1.3. E-cultuur en digitalisering

De voorbije jaren werd digitalisering en e-cultuur in kaart gebracht en op de kaart gezet. E-cultuur staat voor de fundamentele veranderingen die cultuur ondergaat onder invloed van de informatie- en communicatietechnologie. Wetenschappelijk onderzoek toont aan dat er een publiek bestaat dat (al dan niet exclusief) met behulp van de nieuwe informatie- en communicatietechnologie participeert aan cultuur. Voorts neemt een groeiend aantal culturele actoren deel aan de projecten van het IBBT (Interdisciplinair Instituut voor BreedBand Technologie). Ook het IWT-project 'BOM-Vlaanderen' (Bewaring en Ontsluiting van Multimediale Data in Vlaanderen) bracht tal van media- en cultuurpartners samen rond de ontsluiting en de archivering van multimediale data. BOM-Vlaanderen wordt vervolgd in de projecten 'Archipel' en 'Vlaanderen in beeld'.

In internationale context zien we evoluties van nieuwe vormen van distributie (bijvoorbeeld de evolutie naar digitale cinema en digitale ether) en een toenemende druk op de bestaande auteurswet, die een grens- en beleidsdomein overschrijdende afstemming vereisen. In vergelijking met andere landen heeft Vlaanderen een

achterstand op het vlak van e-cultuur in het algemeen en digitalisering van cultureel erfgoed in het bijzonder. Daardoor wordt ons cultureel erfgoed niet voldoende ontsloten door contentaggregatoren zoals Europeana.

1.4. Competentieverwerving en -waardering: de lerende Vlaming

In de complexe en snel veranderende samenleving van vandaag hebben we ons hele leven lang, zowel professioneel als persoonlijk, een breed gamma aan competenties nodig. Maatschappelijke ontwikkelingen als de vergrijzing, digitalisering, multiculturaliteit, dualisering, ... , maar ook de toenemende complexiteit van ons sociale, emotionele en vrijetijdsleven maken dat precies “*culturele* competentie” alsmaar belangrijker wordt. Die stelt ons in staat om keuzes te maken en zelfstandig, kritisch en creatief om te kunnen gaan met de cultuurgoederen en -uitingen die ons omringen, maar ook met het ruimere sociaal-cultureel en maatschappelijk gebeuren. Als we vanuit Vlaanderen de ontplooiingskansen van mensen en talentontwikkeling willen bevorderen, zal het erop aankomen hiervoor de mogelijkheden te creëren (o.a. via cultuureducatie), maar ook de competenties die mensen al verworven hebben – ook in een niet-formele of informele leercontext – te erkennen en te waarderen. Ook de uitbouw van de competenties van de professionelen en vrijwilligers in de verschillende deelsectoren van cultuur, o.a. door te voorzien in een kwalitatief opleidingsaanbod, dringt zich op.

1.5. Cultuur, management en een culturele economie

De financiering van het culturele landschap in Vlaanderen gebeurt volgens een uniek model van overheidsinterventie waarbij de Vlaamse overheid instaat voor het overgrote deel van de middelen van de culturele sector. Het cultuurbudget kende het jongste decennium een sterke groei, gekoppeld aan een aanzienlijke ontwikkeling van het landschap.

De creatieve sectoren in Vlaanderen zijn groeiende economische sectoren met een grote verscheidenheid van dynamische organisaties en ondernemers. De brede culturele sector, zowel cultuurindustrie als social profit organisaties, hebben een belangrijke invloed op het creatieve klimaat van een regio en, door de focus op creativiteit en vernieuwing binnen de hele economie, een groeiende economische dimensie. Uit diverse binnen- en buitenlandse studies blijkt dat de stimulering van cultuur en creativiteit via gepaste instrumenten een brede economische meerwaarde en return kan hebben. In de voorbije regeerperiode zette de Vlaamse Regering in op de ontwikkeling van een beleidslijn voor de cultuurindustrie in Vlaanderen en de oprichting binnen PMV van CultuurInvest. Deze beleidslijn beantwoordt aan de stijgende vraag vanuit marktgerichte cultuurproducenten voor een gepaste ondersteuning.

1.6. Internationaal cultuurbeleid

Het beleidsveld Cultuur kent een onmiskenbare internationale dimensie. Die is het resultaat van een spontane internationalisering binnen de sectoren en van de nadrukkelijke impact van verschillende internationale organisaties en instanties. De overheid stimuleert de internationale dynamiek van het veld. Ze voorziet een gediversifieerde ondersteuning voor de initiatieven die de sectoren zelf ontwikkelen en helpt hen aldus om zich op het internationale toneel te presenteren en door te breken. Daarnaast zet de overheid strategische lijnen uit voor het internationale beleid op basis van inhoudelijke, diplomatieke en geografische prioriteiten. Ze tracht het internationale sectorbeleid in te passen in het algemene buitenlandse beleid en werkt aan een versterkte zichtbaarheid en een verhoogde impact voor Vlaanderen binnen de internationale organisaties. Het is tevens vanuit het internationaal cultuurbeleid dat er een kwaliteitsvolle en consistente invulling wordt gegeven aan de Vlaamse culturele diplomatie.

2. De sectoren

2.1. Sociaal-cultureel volwassenenwerk en lokaal cultuurbeleid

De deelname aan het sociaal-cultureel werk kreeg de jongste tien jaar veel aandacht van het beleid dat aan die participatie hoge verwachtingen koppelt. Deelname aan het verenigingsleven bevordert de integratie in de samenleving en werkt positief in op de kansen die men krijgt. Onderzoek heeft aangetoond dat verenigingen scoren op dit vlak: participanten aan het verenigingsleven blijken over eigenschappen te beschikken waardoor ze meebouwen aan een sociale en democratische samenleving. Vele organisaties bieden individuen de kans op de ontwikkeling van persoonlijke kennis en vaardigheden.

Het sociaal-culturele middenveld speelt dan ook een belangrijke rol in de realisatie van beleidsdoelstellingen voor het versterken van het sociale weefsel, het vorm geven aan een democratisch burgerschap, het bevorderen van het levenslang en levensbreed leren, het constructief omgaan met diversiteit, ...

Dat sociaal-culturele veld wordt door de Vlaamse overheid ondersteund op diverse manieren. Sociaal-culturele organisaties kunnen een beroep doen op subsidies volgens werksoort, sector of doelgroep, structureel of projectmatig, rechtstreeks of via de lokale besturen, ... Dit heeft geleid tot een rijke en gedifferentieerde sector met een brede waaier aan culturele, educatieve of gemeenschapsvormende activiteiten.

Het decreet van 4 april 2003 op het sociaal-cultureel volwassenenwerk heeft de sociaal-culturele sector geherstructureerd (in verenigingen, bewegingen, vormingsinstellingen, volkshogescholen) en gezorgd voor een nieuw beleidsinstrumentarium met beleidsplanning als centrale en voornaamste innovatie.

De amateurkunsten hebben in Vlaanderen een rijke traditie. Ze maken ten volle deel uit van het brede spectrum van het sociaal-culturele veld en dragen bij tot meer culturele competentie. Ook de socialisatiefactor wint aan belang. Dankzij het bijhorende verenigingsleven spelen de amateurkunsten een belangrijke democratiserende rol.

Het Participatiedecreet stelt de participatie, in zijn verschillende dimensies, als eerste en belangrijkste aandachtspunt. Het decreet werkt aanvullend en ondersteunend voor de sectorale decreten. Het biedt een combinatie van ondersteuningsmaatregelen, waarin vervat het structureel inbedden van de beleidsaandacht voor specifieke doelgroepen en het creëren van een subsidiekader voor vernieuwing rond participatie. Ondanks de recente opstart van dit decreet, is het belangrijk de uitvoering hiervan van nabij op te volgen en tijdig bij te sturen indien nodig.

Het decreet op het lokaal cultuurbeleid zette heel wat gemeenten ertoe aan om cultuur op de agenda te zetten, daarbij planmatig te werk te gaan en een integrale en kwalitatieve aanpak na te streven. Al 225 gemeenten stapten in het decreet (waaronder 14 in Brussel). Dit betekent dat deze gemeenten een gesubsidieerde cultuurbeleidscoördinator in dienst hebben en werken met een geïntegreerd lokaal cultuurbeleidsplan. Nagenoeg elke Vlaamse gemeente beschikt over een door de Vlaamse overheid gesubsidieerde bibliotheek. 64 gemeenten hebben een door de Vlaamse overheid gesubsidieerd cultuurcentrum. De idee om verschillende actoren binnen het lokale beleid te laten samenwerken vindt ingang en maakte duidelijk een nieuwe dynamiek los.

2.2. De professionele kunsten

De toename van middelen voor de kunstensector en de invoering van het Kunstendecreet vanaf 2006 hebben onmiskenbaar vruchten afgeworpen. Cijfers tonen aan dat de productie over de jaren heen alleen maar is toegenomen. Organisaties en kunstenaars vinden vlot de weg naar het Kunstendecreet, waarvan de krachtlijnen en modaliteiten ondertussen genoegzaam bekend zijn. De steunpunten voor de deelsectoren zijn sterk gegroeid in hun rol als intermediaire actor tussen veld en overheid, en ook de grote Vlaamse instellingen hebben hun positie als uitdrager van de kunsten in Vlaanderen verder ontwikkeld. Vlaanderen kan vandaag bogen op een kwalitatief hoogstaand, divers en bloeiend kunstenlandschap dat bijdraagt tot de levenskwaliteit van zijn inwoners en bovendien internationaal gewaardeerd wordt.

Het voorbije decennium ontwikkelde zich de tendens om steeds vaker meerjarige subsidies aan organisaties toe te kennen. In een periode van hoogconjunctuur een positief gegeven. Helaas betekende dit tegelijk een

daling van te besteden projectsubsidies waardoor investeren in vernieuwende initiatieven in het gedrang komt. Een belangrijke uitdaging voor de komende jaren is dan ook om deze situatie, die een zware hypotheek legt op de toekomst van het landschap, bij te sturen.

Cijfers wijzen aan dat het aantal culturele producties alleen maar is toegenomen. Nooit voordien is er zoveel geproduceerd. Deze verwijdering tussen vraag en aanbod houdt ook bedreigingen in. Bij gebrek aan presentatieplekken spelen stukken maar kortstondig in zalen, waardoor het ruime publiek amper de kans krijgt deze te bezichtigen. Anderzijds zijn er presentaties waarop het publiek afwezig blijft. We stellen ook vast dat meer productie helaas niet gepaard gaat met meer participatie door een meer verscheiden publiek. Bovendien worden kunstenaars en initiatieven die nog niet voldoende naam hebben gemaakt, moeilijk opgepikt door cultuur- en gemeenschapscentra. Hoewel niet al het werk dat in de werkplaatsen en kunstencentra wordt gepresenteerd, rijp is voor een bredere spreiding via de cultuurcentra wordt het publiek buiten een stedelijke context vaak al bij voorbaat uitgesloten.

De aandacht voor de individuele kunstenaar is met de invoering van het Kunstendecreet in zekere mate groter geworden. Het systeem van de beurzen, dat oorspronkelijk werd toegepast binnen de beeldende kunsten, is uitgebreid naar de andere sectoren. Kunstenaars van verschillende disciplines doen in stijgende mate een beroep op deze vorm van ondersteuning. De recente aanpassingen van het decreet hebben bovendien de administratieve lasten voor de kunstenaar verminderd doordat zij niet langer verplicht zijn om een vzw op te richten voor hun eerste projecten. Kunstenaars vinden echter nog altijd onvoldoende de weg naar die instanties die hen kunnen begeleiden om sociale rechten op te bouwen. Hierdoor verzeilen zij niet zelden in onduidelijke situaties onder meer wat personenbelasting betreft.

Het Kunstendecreet gaf interessante aanzetten om om te gaan met cruciale tendenzen zoals de toenemende internationalisering en interdisciplinariteit van de artistieke praktijk. Maar zowel organisatorisch als artistiek-inhoudelijk verandert het kunstlandschap zeer snel. Na twee grote subsidierondes is de tijd rijp voor een grondige evaluatie van het Kunstendecreet zelf en de uitvoering ervan teneinde het beleid maximaal af te stemmen op de evoluties in de sector.

2.3. Het cultureel erfgoed

Vlaanderen heeft een bijzonder rijke culturele geschiedenis en traditie die nog dagelijks verrijkt wordt met nieuwe en waardevolle elementen. Cultureel erfgoed is een jong beleidsveld en overstijgt het beleidsdomein cultuur. Het veld is omvangrijk, de noden en behoeften zijn groot.

Het Topstukkendecreet zorgt voor de bescherming van roerend cultureel erfgoed dat in Vlaanderen bewaard moet blijven, omwille van zijn bijzondere archeologische, historische, cultuurhistorische, artistieke of wetenschappelijke betekenis. Een bescherming brengt rechten en plichten met zich mee voor zowel de eigenaar als de Vlaamse Gemeenschap.

Het Topstukkenfonds kan sinds vorig jaar aangewend worden voor de aankoop van een topstuk door de Vlaamse overheid. Op dit ogenblik zijn er echter te weinig middelen beschikbaar. Belangrijke aankopen van vorige jaren, gebeurden op ad hoc kredieten.

Het UNESCO '70 verdrag m.b.t. de maatregelen die moeten worden genomen om de ongeoorloofde invoer, uitvoer en overdracht van eigendom van cultuurgoederen te voorkomen, is het voornaamste internationaal rechtsinstrument om de illegale (ongeoorloofde) handel in cultuurvoorwerpen op wereldvlak te voorkomen en te bestrijden. België trad toe tot de conventie en het verdrag trad in 2009 in werking.

De UNESCO-conventie van 2003 voor de bescherming van het Immaterieel Erfgoed is geratificeerd. Vlaanderen nam een voortrekkersrol op bij de voorbereiding en de inhoudelijke invulling van deze internationale conventie. In een eerste fase wordt de implementatie vertaald in een ad hoc reglement. Elementen van immaterieel erfgoed worden op de 'Inventaris van immaterieel erfgoed Vlaanderen' ingeschreven, enerzijds met het oog op het indienen van kandidaturen voor de Representatieve Lijst van UNESCO, anderzijds met het oog op de opstart van een 'safeguardingsplan'.

De notie 'Collectie Vlaanderen' verwijst naar het geheel van de publieke cultureel-erfgoedcollecties in Vlaanderen, met onder meer de collectie van de Vlaamse Gemeenschap. De budgetten van de

collectiebeherende instellingen in Vlaanderen (musea, culturele archiefinstellingen en erfgoedbibliotheken) zijn echter ontoereikend om de verwerving van cruciale collectiestukken (sleutelwerken) mogelijk te maken. Ook het decretaal voorziene Topstukkenfonds biedt tot op vandaag onvoldoende mogelijkheden voor de aankoop van sleutelwerken. Een alternatieve financierings- of middelenbron zouden successierechten kunnen zijn, maar de huidige regeling voor de betaling van successierechten van kunstwerken is bijzonder complex en weinig soepel qua modaliteiten.

De internationale profilering van de Vlaamse cultureel-erfgoedinstellingen en de 'Collectie Vlaanderen' kan verbeterd worden.

Het beheer en de aansturing van onze eigen instellingen vraagt een bijzondere inspanning. Het Kasteel van Gaasbeek heeft zich de jongste vijf jaar geprofileerd als een dynamisch en toonaangevend museum en expertisecentrum rond adellijke leefcultuur, romantiek en 19de-eeuwse stijlgiedenis. De technische installatie, onder meer de elektriciteit, is echter fel verouderd. Daarenboven blijven mogelijkheden om het kasteel en het parklandschap onder één beleidsvisie te plaatsen onvoldoende benut.

De Landcommanderij Alden Biesen is een cultuur- en conferentiecentrum dat een waaier van activiteiten faciliteert of zelf organiseert. Het beheer van de site (gebouwen en domeinen) is in handen van Beleidsdomein Bestuurszaken. Het agentschap Kunsten en Erfgoed van het Beleidsdomein CJSM staat in voor de exploitatie.

Het Koninklijk Museum voor Schone Kunsten Antwerpen, sinds 1 januari 2009 een IVA (Intern Verzelfstandigd Agentschap), is een internationale speler. Het KMSKA organiseerde de voorbije legislatuur verschillende succesvolle tentoonstellingen en zette restauratieprojecten op, maar kampt met een verouderde infrastructuur en beschikt over een te bescheiden budget om naar een hoger niveau door te groeien.

Het Museum voor Hedendaagse Kunst Antwerpen (M HKA) werd door de Vlaamse Gemeenschap opgericht om de hedendaagse beeldende kunsten door de organisatie van tentoonstellingen en de opbouw van een eigen vaste museale collectie te promoten. Het M HKA beschikt over gebouwen die door de Vlaamse Gemeenschap ter beschikking worden gesteld en met de steun van de Vlaamse Gemeenschap werden verworven. Ook hier dringt zich een evaluatie van de bestaande infrastructuur op.

Het Cultureel-erfgoeddecreet hanteert twee belangrijke basisprincipes:

- een cultureel-erfgoedgemeenschap als draagvlak voor een erfgoedorganisatie;
- een complementair cultureel-erfgoedbeleid tussen de Vlaamse Gemeenschap, de provincies (VVP) en de steden en gemeenten (VVSG), gevat in een protocol van samenwerking. Dit is een pilootproject voor een sterk partnerschap op basis van gelijkwaardigheid tussen Vlaanderen, de provincies en de lokale besturen.

Het Cultureel-erfgoeddecreet vertrekt van de internationaal aanvaarde definitie dat musea, culturele archiefinstellingen en erfgoedbibliotheken, vier basisfuncties op een evenwichtige en kwaliteitsvolle wijze uitoefenen: verwerven, bewaren, onderzoeken en ontsluiten. Binnen deze functies zijn nog steeds vele lacunes en achterstanden te detecteren: een rationeel depotbeheer, inventarisatie en registratie, conservatie en restauratie, samenwerking met de academische wereld,....

Recentelijk wordt ook steeds meer het belang ingezien van het detecteren, bewaren en ontsluiten van erfgoed van migranten. Verschillende organisaties en instellingen zijn zoekende naar manieren om dit erfgoed te vatten en te integreren.

De subsidiëring van de zorg voor en de ontsluiting van cultureel erfgoed door de Vlaamse Gemeenschap is de laatste vijftien jaar zeer geleidelijk gegroeid. De scope breidde zich uit van musea, over culturele archiefinstellingen naar organisaties voor volkscultuur, expertisecentra en het instrument van de erfgoedconvenants ter ondersteuning van het lokale cultureel-erfgoedbeleid. Voor de musea blijft deze tussenkomst nog steeds beperkt, zowel in vergelijking met andere deelsectoren als in internationale context. Met een werkingssubsidie tussen 200.000 en 750.000 euro betekent de ondersteuning van de Vlaamse Gemeenschap in de 19 musea ingedeeld bij het Vlaamse niveau, slechts 10 tot 15 % van de totale werkingskost. Dit ondanks de taakverdeling afgesproken met de andere bestuursniveaus.

Het cultureel erfgoed en de organisaties die het cultureel erfgoed bewaren, beheren en ontsluiten worden steeds meer geconfronteerd met aspecten van digitalisering. Het potentieel van culturele praktijken is voor deze sector hoog. Het biedt mogelijkheden voor duurzaam bewaren en ontsluiten van ons cultureel erfgoed. Op dit ogenblik is er onvoldoende kritische massa digitaal erfgoed aanwezig. Een inhaalbeweging is nodig.

Diverse actoren op stedelijk tot Vlaams niveau hebben een verantwoordelijkheid inzake de blijvende toegankelijkheid tot het gedigitaliseerd en digitaal geboren erfgoedmateriaal. Tot nu toe is er te weinig bundeling en afstemming op Vlaams niveau wat de contentaggregatie van digitaal erfgoed betreft. Vlaanderen is pas recent gestart met een overlegplatform om ons cultureel erfgoed te implementeren in het Europese project Europeana dat erfgoedcollecties uit alle Europese landen op itemniveau aanbiedt. Tegelijk biedt dit de mogelijkheid om het cultureel erfgoed van Vlaanderen internationaal te profileren. De invulling van het begrip ‘cultureel erfgoed’ heeft raakvlakken met media (VRT-archief), wetenschapsbeleid (onderzoek en ontwikkeling) en onroerend erfgoed.

Er zijn knelpunten in het opleidingsaanbod gericht op een loopbaan in het cultureel-erfgoedveld. Bestaande opleidingen beantwoorden vaak niet aan de noden van het veld; voor bestaande noden ontbreken opleidingen; er is onvoldoende kwaliteitsbewaking en -garantie, ...

Jaarlijks vinden twee belangrijke cultureel-erfgoedevenementen plaats: de Erfgoeddag in april en de Week van de Smaak in november, beide georganiseerd door FARO, Vlaams steunpunt voor cultureel erfgoed.

2.4. Instellingen van de Vlaamse Gemeenschap

2.4.1. Grote instellingen

In de vorige legislatuur werd het begrip ‘Grote instelling’ gelanceerd en decretaal opgenomen in het Kunstendecreet en het erfgoeddecreet als ‘Instellingen van de Vlaamse Gemeenschap’. De omschrijving van de criteria die aan de basis liggen van deze indeling kan worden verduidelijkt. Niettemin heeft uitstraling van deze grote instellingen een vrij grote impact op de culturele sector, de lokale cultuurbeleving, de instroom van nieuwe creatieve krachten en het imago van Vlaanderen.

In de voorbije regeerperiode werd de ondersteuning van acht grote instellingen afgestemd op de bijzondere rol die zij spelen.

2.4.2. Vlaams Fonds voor de Letteren

Het Vlaams Fonds voor de Letteren werd in 1999 door het Vlaams Parlement opgericht als autonome organisatie om de Nederlandse Letteren in de brede zin van het woord te ondersteunen en daardoor bij te dragen tot de verbetering van de sociaal-economische positie van auteurs en vertalers. Dat deze decretale doelstelling meer instrumenten vereist dan de toekenning van subsidies komt duidelijk naar voren in de werking van het Fonds in de afgelopen jaren. Zo kwam er een boekenoverleg tot stand, werd een pensioenfonds opgericht voor oudere auteurs en werd deelgenomen aan initiatieven rond digitalisering en e-cultuur. Maar daarnaast blijft het Fonds in belangrijke mate de subsidiërende instantie voor auteurs en vertalers, voor literaire tijdschriften en uitgeverijen. Ook verenigingen kunnen aankloppen bij het Fonds voor de ondersteuning van manifestaties die de literatuur ontsluiten naar een breder publiek.

2.4.3. Vlaams Audiovisueel Fonds

De Vlaamse audiovisuele sector en de Vlaamse film kennen een periode van sterke groei en van opmerkelijke successen. De oprichting en werking van het Vlaams Audiovisueel Fonds (VAF) en de invoering van succesvolle instrumenten zoals de tax shelter is hieraan niet vreemd. Ondanks de ongunstige economische situatie blijft deze sector internationaal aan belang winnen en evolueren ook op Belgisch niveau de verhoudingen in het voordeel van de Vlaamse producenten van films en audiovisuele producties. De verwevenheid met de mediasector en nieuwere sectoren zoals gaming vragen om een gedifferentieerde benadering en tegelijkertijd een krachtenbundeling.

Een grote, zo niet dé grootste, uitdaging voor de sector vormt momenteel de digitalisering die zich doorzet in elk stadium van de audiovisuele creatie, van productie tot en met archivering. Deze uitdaging vraagt om een adequaat antwoord, mede vanuit het beleid.

3. Ondersteuning en samenwerking

3.1. Infrastructuurbeleid

Voor een doelgericht infrastructuurbeleid is een bindende langetermijnvisie en dito planning nodig. Zo kunnen ontwerp, uitvoering, afwerking en betaling tijdig gepland en afgestemd worden. Daarnaast moet ook de eventuele bijkomende exploitatiekost na verbouwing of nieuwbouw berekend worden en moet het duidelijk zijn wie deze kost op zich gaat nemen. Het beleid moet ook kunnen steunen op de nodige informatie en onderzoek, en die ontbreekt of is slechts gedeeltelijk beschikbaar. Verder dringt zich een grondige evaluatie en bijsturing op van het gevoerde beleid, zowel voor eigen infrastructuur als voor gesubsidieerde infrastructuur. En er is ook nood aan een actueel overzicht van de behoeften aan renovatie en verdere uitbouw van cultuurinfrastructuur.

Bij de eigen infrastructuur dient een groot aantal renovatiewerken afgewerkt en betaald. Wat de bovenlokale sectorale culturele infrastructuur betreft moet de reglementering worden aangepast.

3.2. Werk

In de culturele sector zijn duizenden werknemers aan de slag, ongeveer even veel in de publieke als in de privésector. In de privésector zijn de meeste werknemers tewerkgesteld in het paritair comité voor het sociaal-cultureel werk of in het paritair comité voor de vermakelijkheidssector. Omdat er nog veel gegevens over de werkgelegenheid in de culturele sector ontbreken, moet het vermelde aantal werknemers met de nodige omzichtigheid worden geïnterpreteerd.

Voor het sociaal-cultureel werk en gedeeltelijk voor de publieke sector worden de arbeidsvoorwaarden geregeld door de opeenvolgende Vlaamse Intersectorale Akkoorden (VIA) voor de social profit sector. Voor de periode 2010-2015 moeten de Vlaamse overheid en de sociale partners een nieuw VIA-akkoord sluiten. De administratieve uitvoering van de lopende via-akkoorden gebeurt voor een deel door de agentschappen, voor een deel door het departement en voor een deel door het Sociaal Fonds voor sociaal-cultureel werk van de Vlaamse gemeenschap, dat beheerd wordt door de sociale partners. Deze situatie geeft aanleiding tot een administratieve complexiteit in de uitvoering van de VIA-akkoorden.

3.3. Relatie met andere bestuursniveaus

Het voorbije decennium is gekenmerkt door een sterke ontwikkeling van de relaties tussen de Vlaamse overheid en de andere bestuursniveaus. Het lokale cultuurbeleid is geëvolueerd tot een centrale factor in het Vlaamse cultuurleven. Een nieuwe beweging komt nu tot stand, met de wens naar een verdere afstemming tussen het decreet Lokaal cultuurbeleid en het Kunstendecreet (eerder gebeurde dat met het cultureel erfgoeddecreet) en met meer oog voor intergemeentelijke en regionale samenwerkingsverbanden.

Uiteraard blijft ook de relatie met de Franse Gemeenschap over o.a. het cultuurbeleid in het territorium Brussel Hoofdstad een aandachtspunt.

Naast het lokale en regionale niveau wordt de internationale dimensie steeds belangrijker. Vlaanderen voert een actief beleid om zijn stem te doen gelden op internationale fora, en om de internationale afspraken en regelgeving naar het Vlaamse niveau te vertalen.

Ten slotte zijn er veel verbanden tussen het Vlaamse cultuurleven en de federale materies die verder kunnen worden ontwikkeld. De federale culturele instellingen vormen een belangrijk thema. Het kerntakendebat dient dus ook hier verder gevoerd te worden.

II. Strategische en operationele doelstellingen

Vooraf

Ik opteer ervoor om eerst de strategische doelstellingen van mijn beleid te schetsen om ze dan verder per sector te operationaliseren.

1. Strategische doelstellingen

SD 1: Duurzaam beleid voeren

Het uitzetten van beleidslijnen gebeurt idealiter op basis van objectieve en meetbare gegevens. In het licht van eerder verworven informatie worden nieuwe tendensen en uitdagingen afgewogen en beoordeeld met het oog op een zo efficiënt mogelijke inzet van de beschikbare middelen. Beleidsopties moeten altijd een goede fundering hebben. Willekeur is uit den boze. Geen ad hoc beleid maar duurzame en zinvolle beleidsbeslissingen die het resultaat zijn van een goede kennisopbouw en van het vertrouwen in structuren of instellingen als constanten in het beleid. Maatregelen dienen bovendien te kaderen in een groter geheel, een visie die concrete doelstellingen nastreeft en dit zelfs op lange termijn beoogt.

Het cultuurbeleid moet zich documenteren met cijfers, informatie, wetenschappelijk onderzoek en monitoring. Willen wij het hoofd kunnen bieden aan de grote uitdagingen van de volgende jaren, dan moeten we kennis ontwikkelen en onze eventuele achterstand inhalen.

Dataverzameling impliceert registratiesystemen. De opbouw en het beheer van dergelijke systemen dient zo transparant mogelijk te zijn om misbruik van gegevens te beletten. De ontsluiting van deze gegevens veronderstelt duidelijke afspraken met alle belanghebbenden. De constructie van informatiesets en monitoringinstrumenten gebeurt best in samenspraak met belangrijke actoren in het veld en met de steunpunten. Dat bevordert het gemeenschappelijk verantwoordelijkheidsbesef en de gemeenschappelijke actieve oplossingsgerichtheid.

Gerichter wetenschappelijk onderzoek en een meer consistent geheel van onderzoeksprojecten moet dan weer beleidsmatige vertaling vergemakkelijken. Een specifieke vorm van onderzoek zijn veldanalyses. Deze zullen de komende jaren nodig zijn om een zekere (bij)sturing te geven aan het culturele veld.

Dit alles veronderstelt de investering in menselijk kapitaal: zowel ambtenaren, medewerkers van steunpunten als mensen in het veld moeten in staat zijn om hun inzichten, de beleidsvoorbereiding en -uitvoering, het omgaan met de diverse aspecten van culturele organisaties, te voeden met nieuwe en kwaliteitsvolle kennis en inzichten.

Ten slotte streef ik naar een repertorium van het bestaande onderzoek over cultuurbeleid, culturele organisaties en cultuurparticipatie. Onderzoek van de voorbije jaren is te weinig ontsloten en staat te weinig ter beschikking van het veld. Daarom wil ik een databank ontwikkelen waar relevante actoren hun onderzoeksrapporten kunnen ter beschikking stellen. Dit moet samengaan met een kennisontsluiting en een vertaalslag voor de praktijk en het beleid, waardoor onderzoek nog meer een bijdrage kan leveren tot het culturele leven in Vlaanderen.

SD 2: Participatie en diversiteit als motoren voor vernieuwing verankeren

Cultuur raakt iedereen. Hoewel zich stilaan een collectief bewustzijn ontwikkelt over de meerwaarde van diversiteit in het culturele veld, blijft er een structureel participatiedeficit van sommige bevolkingsgroepen. Dit gebrek aan evenredige deelname van kansengroepen (zoals etnisch-culturele minderheden, personen die in armoede leven, personen met een functiebeperking, ...) is aanwezig in zowel de interne als de externe werking van organisaties en binnen het brede scala van passieve tot actieve participatie. Onderzoek wijst uit dat de belangrijkste drempels voor participatie liggen bij de thuissituatie, het onderwijsniveau, het sociale netwerk, de tijdsdruk, de economische situatie en de bereikbaarheid.

Ik wil streven naar een veelzijdige en doelgerichte set van beleidsmaatregelen, een duidelijk speerpuntenbeleid voor cultuurparticipatie, om deze complexe uitdaging aan te gaan. Ik wil daarbij niet alleen aandacht hebben voor cultuurvormen die iedereen aanspreken. Maar ik wil dat mensen van kunst en

cultuurvormen kunnen proeven die ze nog niet kennen en waar ze zelf de stap naartoe moeilijker zetten. Het gaat voor mij om kansen bieden om de smaak te pakken te krijgen voor minder voor de hand liggende kunstuitingen, zonder mensen hiertoe te dwingen.

Ik daag alle actoren in het veld uit om het thema diversiteit, in een ruime interpretatie, en interculturaliteit te omarmen als een belangrijke bron van vernieuwing. Als de sector zelf geen urgentie aanvoelt, zal de impact van het overheidsbeleid beperkt zijn. Daarom zal ik de sectoren vragen om zelf concrete doelstellingen op het vlak van diversiteit te formuleren en op structurele wijze aan zelfevaluatie te doen om zo het lerend vermogen van de sector aan te scherpen. De sector wordt mede-eigenaar van en medeverantwoordelijk voor het gevoerde diversiteitsbeleid en expliciteert daarbij zijn positie en opdracht ten opzichte van diversiteit. Een diversiteitsbeleid moet immers ook vanuit een bottom-up beweging tot stand komen.

Personeel, publiek en aanbod blijven de centrale lijnen om tot een integraal diversiteitsbeleid te komen. Bijzondere aandacht moet gaan naar een personeelsbeleid, met inbegrip van vrijwilligers en raden van bestuur, met oog voor diversiteit. Deze cruciale schakel moet het thema binnen de bedrijfsvoering van de sector verankeren. Het streven naar een zo divers mogelijke personeelsbezetting op alle echelons is een belangrijke voorwaarde voor het stimuleren van de participatie en de ontwikkeling van een divers aanbod. Daarnaast en tegelijkertijd dient er geïnvesteerd te worden in een intercultureel aanbod. Marketing en communicatie worden breed ingezet om een ruim publiek te bereiken. Hierbij wil ik vooral focussen op het procesmatige van dergelijke veranderingsprocessen en op de eigenheid van sectoren en organisaties. Bij de toekenning van subsidies wordt echter rekening gehouden met het inzetten op participatie en diversiteit. Hiervoor wil ik maximaal de bestaande instrumenten gebruiken.

Zoals in het regeerakkoord afgesproken, zal ik werk maken van een verhoging van de minimale aanwezigheid van beide geslachten in Vlaamse advies- en bestuursorganen tot 40% en van een gefaseerde aanpak om te komen tot een minimale aanwezigheid van 5% van personen met een etnisch diverse afkomst.

Bij de vormgeving van mijn beleid hecht ik belang aan de stem van kansengroepen zelf, gezien zij inherent deel uit maken van de cultuursector. Ik nodig hen uit om het diversiteitsbeleid in de sector mee uit te tekenen maar ook voor zichzelf concrete doelstellingen te formuleren. Een noodzakelijke voorwaarde voor het interculturaliseren en diversifiëren van de sector is een goede afstemming met elkaar. Voor personen in armoede is er al het verticaal permanent armoedeoverleg.

Communicatie is hét sleutelwoord binnen de driehoek cultuurparticipatie, interculturaliteit en diversiteit. Daarom moet in dialoog een verhoogde zelfreflectie worden bereikt in de openbare culturele sector. De eigen organisatie in vraag durven stellen, is de sleutel tot een structurele mentaliteitswijziging en het uitstippelen van een nieuwe koers. In tijden van globalisering is het koesteren van de eigen culturele identiteit een belangrijk gegeven maar dat mag niet leiden tot een verkrampte exclusieve houding. De gesubsidieerde organisaties worden blijvend uitgenodigd om de overgang te maken van intentie naar actie, van 'denken over' diversiteit naar concrete en structurele acties.

SD 3: E-cultuur en digitalisering bevorderen

E-cultuur en digitalisering verdienen de komende beleidsperiode bijzondere aandacht, zowel van het beleid als van de actoren in het veld. E-cultuur staat voor een omwenteling die cultuur ondergaat onder invloed van de informatie- en communicatietechnologie. E-cultuur heeft een impact op de velden kunsten, cultureel erfgoed, het sociaal-cultureel werk voor volwassenen en in de sector van de openbare bibliotheken. Denk aan evoluties van nieuwe distributievormen (bijv. de evolutie naar een digitale cinema en digitale ether), de opkomst van sociale media en e-books en de druk op de bestaande auteurswet.

Ik zal het e-cultuurbeleid verder ontwikkelen door bijkomend in te zetten op de relatie tussen cultuur en innovatie, met daarin voldoende ruimte voor experiment. Een instrument zijn de proeftuinen voor het stimuleren van e-cultuur. Waar mogelijk zal ik de culturele instellingen aansporen om deel te nemen aan Europese projecten of in te stappen in bestaande projectstructuren. Dit vereist een optimale inzet en heroriëntering van de schaarse middelen. Belangrijk is dat we zoeken naar synergieën.

Vlaanderen ambieert een koppositie in de informatiemaatschappij. De Vlaamse Regering onderzoekt daarom de mogelijkheden om een horizontaal beleid voor digitalisering uit te werken. De klemtoon ligt op de digitalisering van het rijke Vlaamse culturele en wetenschappelijke patrimonium, de verhoging van de toegang tot hoge bandbreedte, competentiebevordering, samenwerkingsverbanden en kennis.

De huidige participatie van cultureel-erfgoedorganisaties aan digitaliseringsinitiatieven, zoals Europeana, zijn interessante aanzetten om met belangrijke tendensen als digitalisering om te gaan. Ik besef echter dat in deze materie verschillende domeinen elkaar moeten versterken. Ik wil daarom samen met collega's van Wetenschapsbeleid, Media en Onroerend erfgoed werkafspraken maken om het grote hiaat - de achterstand aan digitale content - weg te werken. Tegelijk realiseert deze aanpak een degelijk aanbod aan digitaal materiaal dat in de beleidsdomeinen toerisme, jeugd en onderwijs gevaloriseerd kan worden. Deze inhaalbeweging, gecombineerd met afspraken over standaarden, duurzame opslag, samenwerking en contentaggregatie zal leiden tot een representatief aanbod in Europeana van het culturele materiaal dat zich in Vlaamse cultureel-erfgoedorganisaties en wetenschappelijke instellingen bevindt. Wat dit betreft wil ik op korte termijn een resultaatgerichte projectstructuur opzetten. Die moet met primaire contentaggregatoren een haalbare en duidelijke werkplanning maken om een eerste concrete invulling, als voorbeeld en stimulans naar anderen, te geven aan Europeana.

Uit onderzoek blijkt dat culturele instellingen het intellectuele eigendomsrecht vaak aanhalen als extra hinderpaal bij het digitaliseren en ontsluiten van cultureel erfgoed. De huidige onzekerheden rond auteursrecht en digitaliseren kunnen ten dele worden verminderd door kennisdeling en gebruik van standaardlicenties te stimuleren. Overleg hierover met relevante betrokkenen is noodzakelijk.

Daarnaast moet, gezien het vele digitaal geboren materiaal dat momenteel wordt geproduceerd, ervoor worden gezorgd dat het digitaal (archief)materiaal op een duurzame manier blijvend bewaard wordt en toegankelijk is. Samenwerking tussen de openbare bibliotheken, de archief- en erfgoedorganisaties en de mediasector waarbij gebruik gemaakt wordt van de verworven kennis binnen IBBT-onderzoeken (BOM-Vlaanderen, Archipel, Vlaanderen in Beeld) is hiervoor primordiaal. In deze context vind ik het interessant om de ideeën voor een Vlaams Archiefhuis en deze voor de inrichting van een Vlaams instituut voor de archivering van het audiovisueel erfgoed in Vlaanderen (Waalse Krook, Gent) aan elkaar te toetsen.

Om optimaal gebruik te maken van de mogelijkheden van het digitale en gedigitaliseerde erfgoed, onderschrijf ik de nood van culturele instellingen en bibliotheken aan performante technologie en infrastructuur. Ik zal onderzoeken hoe en met welke partners dit gerealiseerd kan worden. Er is een nog toenemende behoefte aan bandbreedte voor gegevenstransport. De instellingen maken steeds meer gebruik van interactieve multimediatoepassingen, de digitale content groeit exponentieel en de intentie bestaat om databases via netwerken met elkaar te verbinden, zoals nu al gebeurt binnen Europeana.

Binnen de nieuwe digitale ontwikkelingen mag de aandacht voor de participanten niet verloren gaan. Sommige instellingen werken nu al rond nieuwe vormen van productie en participatie, terwijl andere actoren dit thema nog niet structureel in hun werking integreren. Een organisatie als CultuurNet kan via een gericht aanbod op maat van de gebruiker een belangrijke rol spelen in het stimuleren van de participatie. Ik nodig alle culturele actoren met aandrang uit om het thema e-cultuur en participatie te integreren.

SD 4: Competentieverwerving en -waardering stimuleren

Uit de omgevingsanalyse hogerop bleek duidelijk dat we nood hebben aan een heleboel competenties, niet in het minst 'culturele' competentie, om de uitdagingen van vandaag en morgen aan te kunnen. Het toekomstproject dat de Vlaamse Regering concreet uitvoert, wil de ontplooiingskansen van mensen bevorderen, hun hele leven lang en op verschillende domeinen.

Het hoeft dan ook niet te verwonderen dat 'De lerende Vlaming: elk talent telt' de eerste doorbraak vormt binnen Vlaanderen in Actie (ViA). Dit betekent investeren in de ontwikkeling van de talenten en vaardigheden van elk kind, elke jongere en elke volwassene, en zeker niet alleen vanuit economische motieven, maar ook – of vooral – omdat het de persoon in kwestie emancipeert en de sociale banden tussen mensen versterkt.

Cultuurbeleid, net als jeugd-, sport-, toerisme- en mediabeleid, geeft vorm en inhoud aan de gemeenschap (sociale ontplooiing) en aan het individu (zelfontplooiing). Streven naar levenskwaliteit en welvaart in Vlaanderen in 2020 gaat dan ook hand in hand met een verhoging van de participatie aan deze domeinen.

Samen met de minister van Onderwijs en Jeugd, maar ook met andere betrokken collega's, wil ik er naar streven dat het brede (i.e. ook niet-formele) opleidings- en vormingsaanbod zoveel mogelijk inspeelt op behoeften, met aandacht voor kwaliteit, diversiteit en toegankelijkheid. Opdat iedereen de kans zou krijgen om levenslang te leren, moeten eventuele drempels die de toegang hiertoe bemoeilijken, worden weggenomen. Dit betekent investeren in maatregelen die tot doel hebben om het algemene geletterdheidsniveau van volwassen Vlamingen te verhogen. Het huidige strategisch plan 'geletterdheid verhogen' wordt geëvalueerd en, waar nodig, bijgestuurd. Daarbij wordt voorzien in innovatieve strategieën over de betrokken beleidsdomeinen heen. Ook ouderen die niet meer opgenomen zijn in het arbeidsproces moeten blijvend kansen krijgen om leerervaringen op te doen. Die ervaringen zijn gericht op het verwerven van inzichten, vaardigheden en houdingen, en zijn verbonden met de uitdagingen in die levensfase. De toegang en het gebruik van informatietechnologie aanmoedigen en vergemakkelijken is daarbij een belangrijk aandachtspunt.

Met het oog op de erkenning – en inzetbaarheid – van eerder of elders verworven competenties (EVC), in het bijzonder de competenties verworven via niet-formeel of informeel leren, werd de afgelopen jaren binnen het beleidsveld Cultuur een aantal pistes verkend. Samen met de betrokken sectoren wil ik bekijken hoe waardevolle initiatieven op een duurzame wijze geïmplementeerd en voortgezet kunnen worden. Daarbij moet speciale aandacht gaan naar kansengroepen (met de nadruk op inclusie) en de begeleiding en ondersteuning van individuen en organisaties. We willen hen optimaal oriënteren in hun levensloopbaan en maximale erkenningsmogelijkheden bieden voor verworven competenties, zodat zij deze kunnen inzetten in verschillende contexten.

Het recent goedgekeurde decreet betreffende de kwalificatiestructuur is ook voor het beleidsveld Cultuur van belang. Ik zal er voor ijveren dat er bij de invulling van dit decreet rekening wordt gehouden met de eigenheid van de verschillende culturele sectoren. Ik nodig hen uit om hierover mee na te denken, onder meer door de bepaling van (beroeps)competentieprofielen en de uitwerking van ervaringsgerichte leertrajecten.

Opdat mensen zich vandaag en morgen – in een steeds complexer wordende samenleving – cultureel zouden kunnen ontplooiën en een kwaliteitsvol leven leiden, wil ik in het bijzonder ijveren voor de voorwaarden die nodig zijn om “culturele competentie” op te bouwen. Daarbij stel ik mezelf verschillende doelstellingen.

Vandaag bestaan al heel wat maatregelen en actoren binnen de amateurkunsten, het sociaal-cultureel werk, kunsten- en erfgoedorganisaties die stuk voor stuk vanuit hun invalshoek culturele competentie helpen opbouwen via cultuureducatie in de vrije tijd. Op basis van een landschapstekening en ander voorbereidend onderzoek wil ik met deze sectoren en andere betrokken beleidsdomeinen het gesprek aangaan over wat nodig is om zoveel mogelijk mensen en doelgroepen te stimuleren tot een actieve en creatieve cultuurbeleving en -deelname. Dit moet uitmonden in een breed gedragen visie en een strategisch beleidskader. Dan kan worden nagegaan wat er in de huidige beleidsinstrumenten eventueel ontbreekt, wat bijgestuurd kan/dient te worden en hoe we het geheel voor de betrokken veldactoren transparanter kunnen maken.

Een uitbreiding of verdieping van lopende samenwerkingsverbanden en -initiatieven in cultuureducatie en culturele competentie hangt nauw samen met het optimaliseren van het bestaande beleidsinstrumentarium. Ik wil dan ook bij het afsluiten van de nieuwe beheersovereenkomsten met elk cultureel steunpunt bekijken hoe zij rond dit thema hun sector kunnen informeren en stimuleren. Ik wil ook verder werk maken van het ambtelijk coördinatieplatform cultuureducatie binnen het beleidsdomein CJSJ (kortweg ACCE). Streven naar afstemming en samenwerking beperkt zich uiteraard niet tot het beleidsdomein CJSJ, maar heeft ook betrekking op belendende beleidsvelden als Onderwijs en Welzijn. Concreet zal ik er mee voor zorgen dat met hen een overeenkomst wordt gesloten om gezamenlijke inspanningen te concretiseren. Daarbij wil ik specifiek aandacht hebben voor een brede leer- en leefomgeving waarin kinderen en jongeren gestimuleerd worden in hun culturele beleving (cf. het Brede School-concept). Hierbij wil ik ook de link maken met het Deeltijds Kunstonderwijs en het Vlaams Jeugdbeleidsplan.

Binnen en samen met de eigen sectoren zal ik er verder mee voor ijveren dat netwerking, kennisdeling en -uitwisseling (methodisch, zakelijk, organisatorisch...) rond cultuureducatie gestimuleerd en gefaciliteerd wordt.

Naast de optimalisering of uitdieping van *bestaande* beleidsinstrumenten en samenwerkingsverbanden, kunnen *nieuwe* pistes worden aangeboord om culturele competentie te stimuleren. Zo blijken de eerste levensjaren een cruciale fase in de opbouw van culturele competentie. Meer nog dan het onderwijs wordt in het gezin de kiem gelegd voor artistieke en culturele ontplooiing. Het begeleiden van ouders met kleine kinderen, kinderverzorgsters of welzijnswerkers, maar ook intergenerationale initiatieven, waarbij grootouders en kleinkinderen samen worden aangesproken, kunnen hier oplossingen bieden. Daarnaast komt culturele competentie op straat, op de werkvloer, via de (nieuwe) media... tot ontwikkeling. Ik wil dan ook het gesprek opstarten met mijn collega's van Jeugd, Welzijn, Werk, Toerisme en Media om te bekijken hoe we individuen en groepen mensen hier het best in kunnen ondersteunen.

Tot slot wil ik ijveren voor een bredere maatschappelijke gedragenheid en bewustzijn omtrent de noodzaak aan culturele competentie en de effecten van cultuureducatie. De ontwikkeling van creativiteit, maar ook de kracht van de niet-formele of informele leercontext, zijn belangrijke maatschappelijke troeven en moeten sterker uitgespeeld worden. Ook hiervoor lijkt een gezamenlijke, overkoepelende aanpak op Vlaams niveau mij het meeste kans op resultaat te bieden.

SD 5: Aandacht voor cultuurmanagement en een culturele economie

Ondernemerschap is inherent aan de creatieve vernieuwing die op zich een van de levensvoorwaarden is van de brede culturele sector. Cultuur in al zijn dimensies is afhankelijk van de ideeën en de uitwerking van enkelen en biedt op haar beurt de maatschappij een onschatbare bron aan innovatie. Een van de doorbraken geformuleerd binnen Vlaanderen in Actie, de Open Ondernemer, heeft als doel Vlaanderen een leidende rol te geven op het vlak van open innovatie. Het is mijn overtuiging dat cultuur met zijn continue drang naar vernieuwing, kennis en uitwisseling een wezenlijke bijdrage levert aan deze doelstelling. Deze belangrijke bron van innovatie wil ik samen met de sector een blijvend maatschappelijk draagvlak geven.

Het Vlaamse cultuurbeleid heeft, met recht en reden, de culturele sector steeds met diverse subsidie-instrumenten ondersteund. Dit heeft geleid tot een sterk ontwikkeld, pluriform en zeer goed gespreid cultureel veld dat weliswaar in grote mate afhankelijk is van de middelen van de subsidiërende overheden. Deze legislatuur wil ik verder inzetten op de professionalisering in de culturele sector opdat deze in de toekomst zijn financieel en maatschappelijk draagvlak blijvend kan ontwikkelen. Via de zakelijke rapportering van subsidies wil ik verder werken aan transparantie in zakelijk beleid met als doel te komen tot duidelijke opvolging en meetbaarheid van efficiënte en effectieve beleidsvoering en aanwending van middelen. Door een verdere versterking van de bedrijfseconomische competenties binnen de culturele overheid (administratie, steunpunten, Kunstenloket en dergelijke) kan de sector hierin sterker ondersteund en gestimuleerd worden. Ook op het vlak van beheer van de organisaties wil ik de nodige stappen ondernemen tot een verdere professionalisering en responsabilisering.

In het kader van het Vlaamse cultuurbeleid worden diverse instellingen ingezet met als doel cultuur en economie te stimuleren en te ondersteunen. Organisaties zoals CultuurInvest, Kunstenloket, VAF, Vlaams Fonds voor de Letteren zijn hiertoe onze directe partners. Ook vanuit andere beleidsdomeinen komen initiatieven tegemoet aan de noden van een creatief Vlaanderen, onder meer via IWT, IBBT, FIT en Onderwijs. Deze legislatuur wil ik het voortouw nemen in de coördinatie van een samenwerking tussen de beleidsdomeinen rond de financiering van cultuur.

Ondanks een toenemende wederzijdse afhankelijkheid vormen de culturele en de economische wereld in Vlaanderen in vele opzichten nog gescheiden werelden. Nochtans kunnen ze veel van elkaar leren en elkaar verrijken. Dit veronderstelt de ontwikkeling van gesprek, samenwerking en competenties van de kant van economische actoren, maar ook van het culturele veld. De Vlaamse overheid moet deze samenwerking ondersteunen met een gepast en coherent beleid, oog hebbend voor een diverse financiering van de sector, een verdere professionalisering en innovatie. In de komende jaren wil ik werk maken van een kennis- en ervaringsuitwisseling tussen cultuur en economie. Het is mijn overtuiging dat deze samenwerking zal leiden tot de stimulering van gezamenlijke innovatie, creatie en nieuwe verbindingen en relaties.

Ten slotte wil ik deze legislatuur het prille beleid naar de cultuurindustrie in Vlaanderen continueren en voort ontwikkelen. CultuurInvest werd opgestart in 2006 en heeft intussen al eerste ervaringen opgedaan in de ondersteuning van culturele ondernemers. Een evaluatie van de eerste jaren werking van CultuurInvest kan

aanleiding zijn tot een verdere ontwikkeling van het investeringsfonds en aanvullende initiatieven die nodig zijn om het huidige beleid naar de cultuurindustrie te versterken en te vervolledigen.

De invloed van opkomende technologieën en digitalisering hebben de cultuurindustrie in grote mate omgegooid. Nieuwe organisatiemodellen zijn nodig om in de gewijzigde vrijetijdsmarkt te kunnen overleven. Vlaanderen moet hierop inzetten om de eigen cultuurindustrie te wapenen voor de uitdagingen van de 21^e eeuw. Ik wil samen met de betrokken actoren experimentele projecten financieren en de kennisontwikkeling en -deling m.b.t. zakelijke, juridische, financiële aspecten stimuleren. Ook de internationale dimensie van onze culturele ondernemers moet versterkt worden. Deze legislatuur wil ik de nodige stappen ondernemen om hen te ondersteunen bij de ontwikkeling van marktkennis en bij de marktprospectie en internationale contacten

In het kader van de creatieve economie wil ik ten slotte meer aandacht voor jongerencultuur zoals popmuziek, dj's, gaming, ontwerpers van design en mode.

SD 6: Internationaal cultuurbeleid versterken

Om de intrinsieke dynamiek van het veld te stimuleren, wil ik een internationaal sectorbeleid voeren dat op een gediversifieerde manier ondersteuning biedt aan de internationale mobiliteit van de culturele actoren. Internationale projecten en uitwisselingen zorgen immers voor een constante kwaliteitsverbetering, innovatie en gezonde benchmarking. Met zowel punctuele, projectmatige als structurele middelen wil ik voorts voldoende kansen creëren voor de culturele actoren (kunstenaars, organisaties, collecties, culturele werkers...) om zichzelf te ontplooiën en actief bij te dragen tot de internationale zichtbaarheid en uitstraling van Vlaanderen. Bestaande structuren zoals steunpunten en fondsen, maar ook het netwerk van Vlaamse huizen en vertegenwoordigers zullen worden ingeschakeld om de internationale mobiliteit van de culturele actoren uit te bouwen en het promotiebeleid te faciliteren. Ook een vernieuwd residentiebeleid vindt hierin een plaats. Het gebruik maken van de mogelijkheden van Europese subsidies moet worden gestimuleerd. Een duidelijk aanspreekpunt kan hiertoe bijdragen.

De Vlaamse betrokkenheid in internationale en multilaterale organisaties (met bijzondere aandacht voor de EU) moet verder worden bevestigd en de Vlaamse impact op de besluitvorming in deze organisaties dient te worden versterkt. Zo wens ik de aanwezigheid van Vlaamse experts in netwerken en sectororganisaties te stimuleren en te ondersteunen.

Het Europees erfgoedlabel is als initiatief van een beperkte groep EU-landen, waaronder België, als officiële actie overgenomen door de Europese Commissie. Er loopt een traject om dit label open te stellen voor alle EU-landen onder supervisie van de Commissie. Ik wil de werkzaamheden van de expertengroep actief verder opvolgen in samenwerking met de andere Gemeenschappen en de Gewesten.

In het kader van de Raad van Europa zal ik het ratificatietraject van de FARO-Conventie van 27 oktober 2005 over de waarde van het cultureel erfgoed voor de mensheid heropstarten. Het begrip 'erfgoedgemeenschap', één van de sleutelwoorden in het cultureel erfgoeddecreet, werd in de FARO-Conventie geïntroduceerd.

De conventies van 1970 en 2003 van UNESCO zullen ook in de toekomst mijn aandacht krijgen omdat zij een belangrijke invloed hebben op het gevoerde beleid inzake collectiemobiliteit enerzijds en het immaterieel erfgoed anderzijds. Een actieve opvolging van beide conventies is dan ook geboden.

Het is noodzakelijk te garanderen dat de dubbele natuur van culturele en audiovisuele goederen en diensten (intrinsieke culturele waarde enerzijds en economische waarde anderzijds) wordt gerespecteerd in het kader van het internationaal handelsbeleid. Ik wens er op toe te zien dat in de protocollen voor culturele samenwerking, onderscheiden van, maar toch gekoppeld aan vrijhandelsakkoorden, de bijzondere positie van de voornoemde culturele goederen en diensten gevrijwaard wordt en dat hen een gepaste bescherming wordt geboden. De protocollen dienen elk afzonderlijk te worden geëvalueerd op hun overeenstemming met de principes van de UNESCO Conventie Culturele Diversiteit en met het oog op het bewaren van een coherent Vlaams buitenlands beleid. Afhankelijk van de betrokken handelspartner(s) kan per protocol de

handelsmarge worden ingevuld. De input verkregen uit frequent en uitvoerig overleg met de sectoren is een belangrijk element in het bepalen van deze marge.

Als cultuurminister wens ik het imago van Vlaanderen als creatieve en innovatieve regio te ondersteunen. Daartoe wil ik de onmiskenbare troeven van ons cultureel erfgoed en onze kunsten in de internationale belangstelling plaatsen. Meer in het bijzonder moeten we de Collectie Vlaanderen ten volle internationaal laten renderen en is het mijn bedoeling een traject op te starten rond de internationale profilering ervan. Daarnaast moeten onze internationaal gerichte kunstenaars en kunstencentra de mogelijkheden krijgen om zich op belangrijke plekken in het buitenland te presenteren. Ik zal inzetten op operationele samenwerking en informatie-uitwisseling met de verschillende Vlaamse spelers op het internationale toneel, zoals Internationaal Vlaanderen, Flanders Investment & Trade (FIT) en Toerisme Vlaanderen. Brussel zal – als brug naar en venster op Europa en de wereld – hierbij uiteraard een belangrijk rol vervullen.

Het Belgische voorzitterschap van de Raad van de Europese Unie biedt uitgelezen kansen om de zichtbaarheid van Vlaanderen in Europa te versterken. Het is mijn uitdrukkelijke bedoeling om voluit in te zetten op zowel de inhoudelijke bijdrage van Vlaanderen aan de besluitvorming en aan de conferenties als op de internationale profilering met een gevarieerde culturele agenda die een staalkaart van Vlaanderens culturele en artistieke rijkdom biedt.

Ten slotte wens ik ook in te zetten op de bilaterale relaties door bestaande samenwerkingsverbanden met prioritaire partners te verdiepen, innoverende samenwerkingsvormen te exploreren en nieuwe relaties te verkennen.

Wat het samenwerkingsverband met Nederland betreft wil ik werk maken van de evaluatie en de stroomlijning van de bestaande instrumenten.

Ook de lopende samenwerkingsprojecten wil ik evalueren. Deze moeten vooral gebaseerd zijn op de principes van een solidaire en duurzame samenwerking, gericht op kennisdeling en capaciteitsopbouw.

Er zal worden onderzocht welke beleidsprioriteiten met de Franse Gemeenschap kunnen worden opgenomen, met bijzondere aandacht voor de bicommunautaire instellingen, het cultuurbeleid in het Tweekantig Gebied Brussel-Hoofdstad en de Europese themajaren.

SD 7: Eco-cultuur initiatieven

Minister van Leefmilieu, Natuur en Cultuur. Het lijkt geen evidente combinatie. Toch zijn er meer kruisbestuivingen mogelijk dan eerst gedacht. Milieu en natuur zullen dan ook als een “groene” draad door mijn cultuurbeleid lopen.

Bij infrastructuurwerken moet er duurzaam en ecologisch gebouwd worden. Bij grote manifestaties zoals festivals vraag ik de nodige aandacht voor de afvalberg. Of wat met het thema geluidsoverlast?

Maar de natuur biedt meerdere mogelijkheden. Hoeveel kunstenaars hebben zich zowel in het verleden als het heden niet laten inspireren door onze prachtige landschappen, door planten en dieren? En is de natuur vaak geen mooi alternatief als podium voor (kleinere) producties of prachtige kunstwerken? Heel wat steden en gemeenten hebben uitgebreide infrastructuren voor cultuur, maar misschien moeten we soms ook eens buiten die muren kunnen kijken en de natuur in trekken. Het kan volgens mij nieuwe mogelijkheden bieden. Ik zal er doorheen de verschillende sectoren op toezien dat aan dit thema de nodige aandacht wordt geschonken. Ik ben dan ook verheugd dat de sector zelf erover nadenkt hoe ook zij deze beleidsdomeinen dichter bij elkaar kunnen brengen.

2. Sectoraal beleid

2.1. Sociaal-cultureel volwassenenwerk en lokaal cultuurbeleid

Het sociaal-cultureel werk onderging de laatste jaren heel wat wijzigingen in de verschillende deeldomeinen: het sociaal-cultureel volwassenenwerk, de amateurkunsten, het lokaal cultuurbeleid en het participatiebeleid. Voor het beleid in de periode 2009-2014 zijn opvolging, uitbouw, kwaliteitszorg, participatie, evaluatie en waar nodig bijsturing de sleutelwoorden.

Het sociaal-cultureel volwassenenwerk heeft als belangrijke doelstelling o.a. het bevorderen van maatschappelijke participatie en sociale integratie. Onderzoek heeft aangetoond dat verenigingen scoren op dit vlak: actieve leden van een vereniging participeren meer aan cultuur en zijn meer betrokken bij het leven in hun buurt. Het sociaal-cultureel volwassenenwerk staat echter onder druk. Het participatiegedrag van de Vlaming verandert ingrijpend. Vooral in een stedelijke context, maar ook daarbuiten, laten die veranderingen zich voelen. Maatschappelijke verschuivingen weerspiegelen zich duidelijk in het sociaal-culturele landschap.

Het sociaal-cultureel volwassenenwerk staat dan ook voor de uitdaging van herwaardering en legitimering van het beleidsveld. Door in te zetten en in te spelen op de aanwezige tendensen kan de sector versterkt uit de strijd komen. Het sociaal-culturele werk dient zijn voortrekkersrol als bruggenbouwer in de samenleving ten volle te benutten. Een tweedeling in de samenleving moet kost wat kost vermeden worden. Een periode voorbij het ik, voorbij het wij en zij moet aanbreken. De diversiteit mag ook daadwerkelijk zichtbaar zijn.

OD 1: Toepassing van de beleidsinstrumenten (SD 1)

De recente wijzigingen aan de regelgeving willen inspelen op deze uitdaging en reiken de sector nieuwe beleidsinstrumenten aan.

Het decreet van 4 april 2003 voor het sociaal-cultureel volwassenenwerk - dat in 2008 een aanzienlijke aanpassing onderging tengevolge van de evaluatie van de uitvoering - kent in de lopende beleidsperiode de eerste volwaardige toepassing van de vernieuwde en vernieuwende visie op deze nieuwe beleidsinstrumenten: de planning voor een beleidsperiode, de voortgangsrapportage met een terugblik en vooruitblik, aandacht voor kwaliteit, de evaluatie door visitaties ter plaatse, de enveloppenfinanciering voor een beleidsperiode.

Ik begrijp de vraag van de sector naar stabiliteit op wetgevend vlak. De basisuitgangspunten van het decreet zullen zoveel mogelijk gehandhaafd blijven voor de volgende beleidsperiode. Dit neemt niet weg dat de resultaten en de evaluatie van de visitaties bij verenigingen, bewegingen, landelijke vormingsinstellingen en volkshogescholen uit 2008 en 2009 moeten worden opgevolgd en geëvalueerd. Wanneer hieruit blijkt dat bijsturing van het decreet aangewezen is, moet dit in overleg met de sector ook mogelijk zijn.

OD 2: Impulsen geven op basis van prioriteiten (SD 2, SD 3, SD 4 en SD 7)

Binnen de budgettaire mogelijkheden zal ruimte worden gecreëerd voor nieuwe initiatieven en de invulling van een impulsbeleid op basis van beleidsprioriteiten, zoals voorzien in het decreet. Ik denk in eerste instantie aan interculturaliteit, digitale geletterdheid, duurzame ontwikkeling, cultuur en milieu of vrijwilligerswerk. Uiteraard wordt hierover overlegd met de sector.

De toenemende impact van de digitalisering dreigt een nieuwe deelnamekloof te creëren, voor personen én voor organisaties. De digitale kloof heeft zowel te maken met financiële als materiële drempels en beperkingen, als met een tekort aan digitale geletterdheid, zoals ICT-kennis en ICT-vaardigheden. Naast de bibliotheeksector levert ook het sociaal-culturele veld een belangrijke bijdrage inzake digitale geletterdheid. Via levenslang en levensbreed leren moet elke burger de kans krijgen om gebruik te leren maken van de informatietechnologie. Sociaal-culturele organisaties spelen een belangrijke rol in het dichten van de digitale kloof. Bijzondere aandacht moet naar de kwetsbare doelgroepen gaan.

De educatieve functie van het sociaal-cultureel werk speelt ook een rol in de creatie van een breed maatschappelijk draagvlak voor duurzame ontwikkeling. Ik denk er aan om het duurzaamheidsconcept nog

meer te laten doordringen in de sociaal-culturele sector, die met zijn educatieve en sensibiliserende kracht kan werken aan attitude- en praktijkverandering.

Vanuit de eigen invulling van het vrijwilligerswerk binnen de sector van het sociaal-cultureel werk, zal ik ook het Europees Jaar van het Vrijwilligerswerk (2011) ten volle ondersteunen. Vrijwilligers participeren in het sociaal-culturele werk op verschillende niveaus en op verschillende wijzen. Zij zijn talrijk, zijn van onschatbare waarde voor de werking van de organisaties en verdienen bijgevolg alle waardering en aandacht.

OD 3: Uitvoering geven aan en evalueren van het Participatiedecreet (SD 1 en SD 2)

Het beleid t.a.v. het sociaal-cultureel werk is in essentie een participatiebeleid. Het Participatiedecreet dat in de vorige legislatuur werd goedgekeurd, werkt aanvullend en ondersteunend voor de sectoraal georganiseerde decreten (o.m. het decreet op het sociaal-cultureel volwassenenwerk). De toepassing van dit decreet beoogt een verhoging en verdieping van de participatie van zoveel mogelijk mensen aan o.m. het cultuuraanbod. De focus ligt op kansengroepen zoals personen met een handicap, gedetineerden, personen in armoede, personen met een diverse etnisch-culturele achtergrond, gezinnen met kinderen.

Ik wil in de loop van deze beleidsperiode het participatiebeleid nog versterken en streef -vooral naar een geïntegreerd en inclusief beleid. Ik zal in samenwerking met de minister van Jeugd de rol van het Participatiedecreet hierin en de effecten van de toepassing ervan in kaart laten brengen en evalueren.

Ook de resultaten van het participatiebeleid naar lokale netwerken worden in kaart gebracht, met aandacht voor de effecten ervan op de lokale cultuur-, jeugd- en sportpraktijk. Deze lokale netwerken zijn immers een effectief en efficiënt instrument om personen in armoede bereiken. Ik zal nagaan hoe dit nog meer kan worden gestimuleerd en geoptimaliseerd.

OD 4: Effecten amateurkunstendecreet in kaart brengen (SD 1 en SD 4)

In tegenstelling tot bijvoorbeeld in Nederland worden de amateurkunsten bij ons bij het sociaal-cultureel werk gepositioneerd in plaats van bij de kunsten. Een bewuste keuze, want hierdoor wordt de belangrijke maatschappelijke component van deze sector meegenomen. Het gaat om het maatschappelijk belang van het verenigingsleven, maar ook om andere elementen zoals zinvolle vrijetijdsbesteding en maatschappelijke betrokkenheid. Dat mensen aan kunstbeoefening doen, heeft zowel sociaal als recreatief belang. Het draagt ook bij tot de persoonlijke ontwikkeling van de deelnemers. Bovendien toonde onderzoek enkele jaren geleden aan dat deze sector ook een economisch belang heeft en dat de investeringen van de overheid in deze sector tot grote terugvloei-effecten leiden.

Vele duizenden mensen in Vlaanderen participeren alleen of in groep op één of andere manier aan activiteiten binnen de amateurkunsten. Samen vormen ze de heterogene groep van amateurkunstenaars. Door de invoering van het decreet amateurkunsten in 2000 onderging de sector een indringende aanpassing en werd een nieuwe dynamiek op gang gebracht. De amateurkunstensector werd geherstructureerd in één organisatie per kunstdiscipline. Ook budgettair werden ernstige inspanningen geleverd om de herstructurering en de toenemende omvang van de werking van de organisaties te ondersteunen. Het decreet wordt verder uitgevoerd, met bijzondere aandacht voor de kleinere organisaties en nieuwere disciplines zoals beeldende kunst en literatuur.

De amateurkunstensector blijft echter een sector die op de scheidingslijn leeft met o.a. het sociaal-cultureel verenigingsleven, het deeltijds kunstonderwijs, de kunsteducatie en de professionele kunsten. Het is daarom belangrijk om de kansen en realisaties die het gevolg zijn van de aanpassing van het decreet amateurkunsten in beeld te brengen en te evalueren. Bijzondere aandacht gaat hierbij naar internationalisering, diversiteit, semiprofessionaliteit, doelgroepenbeleid, projectwerking, interculturaliteit en verbreding en verdieping. Uiteraard zal dergelijke evaluatie in nauwe samenspraak gebeuren met het steunpunt "Het Forum voor Amateurkunsten", dat in het landschap een unieke plaats inneemt doordat het zowel de taak van belangenbehartiger als van steunpunt op zich neemt.

OD 5: Uitvoering geven aan het Circusdecreet (SD 1 en SD 2)

Nog maar pas hebben de circuskunsten hun eigen welverdiende decreet. Ik zie dat dit een sector is waar traditie en vernieuwing hand in hand gaan en waar jong talent zit te popelen om er in te vliegen. Vaak letterlijk zelfs. Ik verwacht dat het Circuscentrum hen daarbij begeleid en wil deze sector uitdrukkelijk blijven ondersteunen.

OD 6: Blinde vlekken wegwerken in het kader van het decreet Lokaal Cultuurbeleid (SD 1, SD 2)

Cultuur dicht bij de mensen, begint natuurlijk in de eigen stad of gemeente. De Vlaamse overheid ondersteunt de lokale besturen voor hun lokaal cultuurbeleid op verschillende vlakken: door het uitkeren van subsidies voor hun bibliotheken, cultuurcentra en cultuurbeleidsplannen. We doen dit op basis van het decreet Lokaal Cultuurbeleid, door de beleidsuitvoering te monitoren en te benchmarken op basis van een degelijke gegevensregistratie en de resultaten van wetenschappelijk onderzoek. Er gebeuren ook regelmatig evaluaties. Die worden dan zowel aan het beleid als aan de gesubsidieerde sectoren teruggekoppeld en, zo nodig, bijgestuurd.

Voor de centrumsteden worden er convenants afgesloten, met het oog op een subsidiëring op maat, aangepast aan de lokale noden. Specifiek voor Brussel is de VGC onze partner om mee uitvoering te geven aan het lokaal cultuurbeleid. Ook deze samenwerking wordt geregeld via een convenant.

Daarnaast merk ik dat regionale samenwerking voor cultuur toeneemt. Schaalgrootte biedt ongetwijfeld een aantal voordelen. Ik zal onderzoeken op welke manier de oprichting van kleinschalige vormen van intergemeentelijke samenwerking kan worden gestimuleerd, met respect voor de eigenheid van de betrokken gemeenten.

Als minister verantwoordelijk voor het lokaal cultuurbeleid streef ik naar de verdere uitvoering van het decreet Lokaal Cultuurbeleid en dus naar het verder wegwerken van blinde vlekken. Ongeveer alle gemeenten hebben ondertussen een eigen openbare bibliotheek, maar er zijn er nog heel wat die geen goedgekeurd cultuurbeleidsplan hebben. Ik wil hen de komende legislatuur aanmoedigen hieraan verder te werken.

Ik zie via het decreet Lokaal Cultuurbeleid ook de mogelijkheid om hier en daar meer te sturen op prioritaire doelstellingen die inspelen op noden en tendensen die het lokale niveau overstijgen, zoals bijv. de uitbouw van de digitale bibliotheek, het stimuleren van gemeenschapsvorming, het realiseren van Brede Scholen, het honoreren van schaalvergroting en het uitwerken van transparante evaluatiemodellen.

Natuurlijk zal ik daarbij steeds de autonomie van de gemeente respecteren. Ik zie lokale en provinciale besturen als volwassen partners en wil hen dan ook niet onnodig belasten met planverplichtingen allerhande. Het is de bedoeling om de sectorale plannen te integreren in het algemeen zesjarig strategisch meerjarenplan, zoals bepaald in het gemeentedecreet.

Als overheid investeren wij veel in het lokaal cultuurbeleid. Het lijkt mij dan ook logisch dat we blijven monitoren of de beleidsdoelstellingen, overeengekomen in de plannen, ook daadwerkelijk worden uitgevoerd. In dat kader is het belangrijk dat we voor het lokaal cultuurbeleid over voldoende gegevens blijven beschikken om outputcontrole en benchmarking mogelijk te maken.

De resultaten van de monitoring zullen de Vlaamse overheid ondersteunen in haar rol en keuzes in het kader van een impulsbeleid.

Op dit ogenblik start er bijvoorbeeld een onderzoek over de effecten van de gemeentelijke cultuurbeleidsplannen. Het lijkt mij een opportuniteit om hieraan gekoppeld ook de effecten van de aanvullende subsidie voor de cultuurcentra in kaart te brengen. Dit behelst tevens een kwalitatieve doorlichting van de werking van de cultuurcentra als aanvulling op de al bestaande uitgebreide gegevensregistratie.

OD 7: Ontwikkeling van de digitale bibliotheek (SD 3 en SD 4)

Eén van de pijlers van het lokaal cultuurbeleid is zeker en vast de openbare bibliotheek, één van de meest toegankelijke instellingen, waar elke burger ooit wel eens over de vloer komt of geweest is. Bibliotheken bevatten schatten aan informatie, maar het is nog altijd niet mogelijk om met één druk op de knop te vinden waar alle informatie zit. Ik wil dan ook het project “Bibliotheekportalen” voortzetten met als doel het publiek één transparante digitale zoekomgeving aan te bieden waarin het volledige aanbod van alle bibliotheken terug te vinden is. Door de creatie van een gemeenschappelijke zoekomgeving worden tal van databanken en de volledige fysieke en digitale bibliotheekcollecties aan elkaar gekoppeld.

Ik wil de ontwikkeling van de digitale openbare bibliotheek helpen sturen en ondersteunen. De vzw Bibnet krijgt de opdracht om de ICT-projecten voor de uitbouw van de digitale openbare bibliotheek van Vlaanderen in een interbestuurlijke context uit te bouwen.

Met het oog hierop krijgt de projectorganisatie Bibnet een verankering binnen het decreet Lokaal Cultuurbeleid. Er wordt een beheersovereenkomst met Bibnet afgesloten om de haar toegewezen opdrachten te evalueren: de ontwikkeling van publiekstoepassingen die de bibliotheken brengen bij de mensen die actief zijn op internet, de ontwikkeling van bibliotheektoepassingen die de slagkracht van lokale bibliotheken en provinciale projecten helpen verhogen, haar expertise inzetten om lokale bibliotheken te helpen nieuwe technologie te integreren in hun werking, en in het bijzonder: het aanwakkeren van nieuwe bibliotheekpraktijken, gericht op het overbruggen van de digitale kloof.

In overleg met Bibnet wordt het effect van de beleidsinstrumenten in het uitbouwen van de digitale bibliotheek geëvalueerd en waar nodig bijgestuurd, in samenspraak met de lokale en provinciale besturen.

Ten slotte wordt in uitvoering van de wet van 30 juni 1994 over het auteursrecht en de naburige rechten de vergoeding voor openbare uitlening voor rekening van de openbare bibliotheken gecontinueerd.

OD 8: Herdefiniëren van de rol en de opdrachten van de steunpunten en bovenbouworganisaties (SD 1)

In het amalgaam van gesubsidieerde organisaties binnen het sociaal-cultureel volwassenenwerk en het lokaal cultuurbeleid staat een aantal organisaties dicht bij de overheid dan andere. Ik denk in de eerste plaats aan steunpunten, belangenbehartigers en bovenbouworganisaties. De Vlaamse overheid heeft aan deze laatste een aantal strategische taken gedelegeerd. Een samenwerking tussen de overheid en deze organisaties in een open partnerschap en vertrouwen is dan ook essentieel.

Ik vind een eenduidige invulling van hun kerntaken belangrijk. Eventuele overlappings moeten zoveel mogelijk worden weggewerkt.

De steunpunten Socius, LOCUS, Demos, Cultuurnet, het Forum voor Amateurkunsten en het pas opgerichte Bibnet blijven bevoorrechte partners in de sector van het sociaal-cultureel volwassenenwerk. Via beheers- en subsidieovereenkomsten wordt vastgelegd op welke manier zij mee vorm kunnen geven aan de uitvoering van mijn beleid.

OD 9: Afstemmen van registratie- en rapporteringssystemen (SD 1)

Het sociaal-cultureel werk is onderhevig aan verschuivingen die een invloed hebben op haar maatschappelijke functie: mensen zijn lid van andere verenigingen, het verenigingsleven vergrijsd, homogene verenigingen hebben meer succes, ... Daarbij komt dat zich engageren andere invullingen krijgt, dat het verenigingsleven professionaliseert en het leefpatroon van mensen is gewijzigd.

Om als sector beter te kunnen inspelen op die maatschappelijke veranderingen en om de legitimatie van de sector te verhogen, is het nodig om deze tendensen beter in kaart te brengen. Een systeem van gegevensregistratie en rapportering en terugkoppeling van gegevens kan hieraan bijdragen. Een dergelijk registratiesysteem en rapporteringssysteem moet ook de nodige beleidsinformatie leveren.

Zowel de administratie, organisaties, steunpunten als de onderzoekswereld beschikken over een schat aan gegevens over de beleidsdomeinen sociaal-cultureel werk en lokaal cultuurbeleid. Dezelfde actoren zijn er ook allen van overtuigd dat deze data onvoldoende gecoördineerd worden ontsloten en met elkaar afgestemd. Daardoor bieden ze geen houvast in de discussies over de plaats en de relevantie van het sociaal-cultureel werk. Bovendien worden ze te weinig ingezet voor een onderbouwd beleid dat stuurt op doelstellingen. Om

deze lacunes in te vullen, wens ik een monitoringinstrument op punt te stellen voor de sociaal-culturele sector. Mijn administratie zal hierin - vanuit haar bevoorrecht zicht op de sector en haar ervaring met gegevensregistratie bij bibliotheken en cultuurcentra - het voortouw nemen. Er zal in eerste instantie worden uitgegaan van al beschikbare gegevens (gegevens uit dossiers, wetenschappelijk onderzoek, kennis bij steunpunten en andere stakeholders, ...). Gegevensregistratie en monitoring gebeuren in functie van ondersteuning van de sector en van het beleid.

OD 10: Evalueren en bijsturen (SD 1)

Externe evaluatie wordt meer en meer belangrijk voor elk beleidstraject: ingezet beleid dient na verloop van tijd tegen het licht te worden gehouden. Hierbij kunnen uiteenlopende vragen aan de orde zijn. Heeft het beleid de juiste doelgroep bereikt? Werden de middelen op de juiste manier voor de juiste doelstellingen ingezet? Werden beoogde effecten gerealiseerd? Welke knelpunten zijn in de praktijk opgetreden en door betrokken partijen ervaren? Welke lessen voor de toekomst kunnen worden getrokken, op welke punten is bijsturing gewenst en op welke wijze kan die bijsturing dan het best worden vormgegeven?

Ook die versterkte aandacht voor beleidsevaluatie kadert in een algemeen streven naar een meer “op kennis en feiten gebaseerd beleid”, ofwel een geïnformeerd en onderbouwd beleid. In welke mate maakt de Vlaamse overheid daadwerkelijk een verschil ten behoeve van de samenleving?

Een belangrijke voorwaarde daarbij is het ontwikkelen van de evaluatiecapaciteit binnen de administratie. Zulke evaluatiecapaciteit is noodzakelijk om beleidsevaluaties goed voor te bereiden en om ze op een kwaliteitsvolle wijze uit te voeren. De administratie moet zich positioneren als een partner van de gesubsidieerde sectoren met het oog op het bereiken van gemeenschappelijke doelstellingen. Ze richt zich actiever naar de sectoren de werking op te volgen en bij te sturen.

In overleg met de sectoren volksontwikkeling en lokaal cultuurbeleid zal mijn administratie transparante evaluatiemodellen uitwerken, in aansluiting op de bepalingen betreffende de evaluatiecyclus beschreven in de verschillende decreten.

De inhoud van het evaluatiedocument heeft de goedkeuring van alle betrokken partijen en draagt zo bij tot de nodige transparantie in de verhouding administratie – gesubsidieerde sector wat de evaluatie betreft.

2.2. De professionele kunsten

OD 11: Het kunstenlandschap in kaart brengen (SD 1)

Het Vlaamse kunstenlandschap vandaag kent een hoge kwaliteit en diversiteit. Het is belangrijk om het huidige niveau niet als vanzelfsprekend te beschouwen en ervoor te zorgen dat het naar de toekomst op een fundamentele manier kan worden gegarandeerd en bestendig in de regelgeving.

Het Kunstendecreet heeft de voorbije jaren onmiskenbaar zijn waarde bewezen. Maar er is een aantal hedendaagse tendensen waarop het niet of te weinig kan inspelen. Zo moeten organisaties, kunstenaars en projecten om in aanmerking te komen voor subsidie zich bekennen tot één van de traditionele kunstdisciplines. Dat wringt steeds meer en meer met de artistieke praktijk. Steeds meer is er de vraag om de bestaande schotten op te ruimen.

Een analyse dringt zich dus op om het landschap en vooral de nieuwe ontwikkelingen daarbinnen scherp en helder in kaart te brengen. Pas dan is het mogelijk en zinvol om een richting te bepalen, om te zien waar grotere, meer ingrijpende wijzigingen vereist zijn en welke de impact daarvan is. Daarnaast wens ik de specifieke sectoren verder door te lichten.

Op basis van de resultaten van die analyse wil ik volgende zaken onder de loep nemen: de verhouding tussen de structurele en projectmatige subsidies, de afstemming van productie, aanbod en spreiding, de afstemming van het Kunstendecreet op het decreet Lokaal Cultuurbeleid en de positie van de stad(jeugd)theaters binnen het Kunstendecreet.

Ook de positie van de sociaal-artistieke projecten en organisaties zal in dit kader worden bekeken. Kunst wordt als een waardevolle methodiek gebruikt om mensen sterker te maken. De nadruk ligt hier veel meer

dan bij de professionele kunsten op het proces en in mindere mate bij het eindproduct. Daarom zal ik nagaan of de beste plaats voor deze initiatieven wel het Kunstendecreet is, of dat andere ondersteuningsvormen misschien meer aangewezen zijn.

Een aantal actoren binnen de sector zoals de huidige steunpunten: het Instituut voor Beeldende, Audiovisuele en Mediakunst (BAM), het Vlaams Architectuur Instituut (VAI), het Vlaams Theaterinstituut (VTi) en het Muziekcentrum en de fondsen, nl. het Vlaams Fonds voor de Letteren en het Vlaams Fonds voor de Audiovisuele Kunsten, zullen hierbij mijn bevoorrechte partners zijn. Via beheersovereenkomsten zullen zij mee vorm geven aan het Kunstenbeleid in Vlaanderen.

OD 12: Evenwichtiger verhouding tussen structurele en projectmatige subsidies (SD 1)

Als we projecten zien als de wortels van de boom, dan is een goede doorstroming een conditio sine qua non voor een gezond, sterk en divers kunstlandschap. Projecten zijn volgens mij een noodzakelijke voorwaarde om de dynamiek/vitaliteit en innovatie/creatie, en daarmee de kwaliteit in de Kunstensector maximale kansen te geven. Om dit naar de volgende meerjarige subsidieronde in 2012 te waarborgen, zal ik ijveren voor een betere verhouding tussen meerjarige en projectmatige ondersteuning. Met deze laatste bedoel ik alle middelen die worden toegekend aan initiatieven, kunstenaars en organisaties die niet op meerjarige basis worden ondersteund, zoals projectsubsidies, beurzen, creatieopdrachten en internationale projecten. Ik wil kansen geven aan vernieuwing en de institutionalisering van de sector tegengaan. Dit impliceert natuurlijk dat er met een grotere selectiviteit moet worden gewerkt bij het toekennen van meerjarige subsidies. Er zullen dus keuzes moeten worden gemaakt. Deze keuzes bieden volgens mij nieuwe kansen. Ze kunnen organisaties ook aanzetten om geleidelijk aan op zoek te gaan naar andere financieringsbronnen.

OD 13: Alternatieve pistes voor financiering onderzoeken (SD 1 en SD 5)

Op basis van de huidige regelgeving worden organisaties die voor meerdere jaren gesubsidieerd zijn niet echt gestimuleerd om actief zelf op zoek te gaan naar eigen inkomsten. De afhankelijkheid van de subsidiërende overheid is zeer groot. Daardoor komen deze organisaties vaak in nauwe schoentjes als de ondersteuning wordt verminderd of wegvalt. Om deze organisaties weerbaarder te maken en tegelijk het maatschappelijk draagvlak van cultuur en de verwevenheid van de cultuurproducenten met andere domeinen te vergroten, zal ik binnen mijn beleid het cultureel ondernemerschap maximaal stimuleren door systemen van gemengde en alternatieve financiering te ontwikkelen. Dit betekent ook, en niet in het minst, het stimuleren van private actoren om in de culturele sector te investeren, wat de strategische nota beeldende kunst voorstelt.

Daartoe zal ik diverse mogelijkheden bekijken: hoe kan de regelgeving worden aangepast in die zin dat organisaties een ondersteuning krijgen in de vorm van een basissubsidie en daarnaast ook projectmatige middelen ter beschikking kunnen krijgen die mede afhangen van hun eigen inbreng? Welke organisaties hebben, afhankelijk van de aard van hun werking, nood aan beginkapitaal maar niet noodzakelijk aan een subsidie die het geheel van de werking dekt? Wat zijn de mogelijkheden om de bestaande systemen van leningen zoals CultuurInvest en de minitoelagen, verder uit te breiden? Welke stimulansen zijn mogelijk naar private actoren toe?

OD 14: Afstemming productie, aanbod en spreiding (SD 1, SD 2, SD 6)

De Kunstensector is creatief en zit steeds vol inspiratie. Niet verwonderlijk dus dat er, mede door de ondersteuning van de overheid binnen de kunstensector een hoge productie is. Deze productie ligt een stuk hoger dan de afname, waardoor vele projecten moeilijk gespreid worden. Dit is een spijtige zaak want heeft tot gevolg dat heel wat goeie, kwaliteitsvolle producties veel te snel uit onze Vlaamse zalen verdwijnen of, erger nog, er niet geraken.

Mijn beleid zal er dan ook op gericht zijn een meer optimale verhouding te creëren via concrete ingrepen en maatregelen.

Zo zal er moeten bekeken worden of een afname van het productieaanbod zich niet opdringt en hoe we de doorstroming van onze kunstproducties naar diverse circuits kunnen stimuleren. Ik denk allereerst aan het wijde netwerk van cultuur- en gemeenschapscentra. Zij worden ondersteund vanuit het decreet Lokaal Cultuurbeleid. De kunstproductie wordt dan weer gesubsidieerd binnen het Kunstendecreet. Een afstemming van beide decreten moet daarom bekeken worden.

Dit moet leiden tot meer presentatiekansen, een betere geografische spreiding, en op die manier een verbreding van het publieksaanbod en publieksbereik. Spreiding is immers onlosmakelijk verbonden met participatie, het ene kan moeilijk los van het andere worden gezien. Specifiek naar de spreiding van de beeldende kunsten toe wil ik bekijken welke kansen er zijn voor kunst in de publieke ruimte.

Een andere belangrijke opportuniteit om de spreiding te maximaliseren is het bevorderen van de doorstroming van het Kunstendecreet naar cultuurcentra via de ondersteuning van bijvoorbeeld Circuit X.

Circuit X is een samenwerking tussen het VTi, Het Theaterfestival en LOCUS waarbij de jury van het Theaterfestival een selectie maakt van voorstellingen. Cultuurcentra kiezen uit deze selectie minimum drie producties die doorheen het seizoen 2010-2011 zullen toeren. VTi en LOCUS ondersteunen een aangepaste omkadering bij elke productie.

Via deze samenwerking zal een spreiding in Vlaanderen worden vergemakkelijkt, maar een aantal cultuurproducties uit Vlaanderen komt in Brussel nog te weinig aan bod. Tegelijk is Brussel een internationale en multiculturele stad waar op een vanzelfsprekende wijze veel presentatiemogelijkheden worden geboden aan internationale én lokale kunstenaars met een andere etnisch-culturele achtergrond. Er moet daarom naar een nieuw evenwicht worden gezocht, waar beide voldoende ruimte krijgen op Brusselse podia.

Meer specifiek voor de spreiding van de beeldende kunsten, wil ik nagaan welke kansen de publieke ruimte hier kan bieden. Via openbare plaatsen en gebouwen kunnen mensen op een toevallige manier met deze kunsten in contact komen. En hopelijk doet dat dan naar meer smaken.

OD 15: Extra aandacht voor de beginnende en individuele kunstenaar (SD 1 en SD 5)

Hoewel er tal van ondersteuningsmogelijkheden zijn, merken we toch dat de individuele kunstenaar nog te weinig aan bod komt binnen de kunstensector. Ik wil de komende legislatuur extra aandacht hebben voor de individuele kunstenaar en in het bijzonder de jonge en startende kunstenaar.

Ik zal dit in de eerste plaats doen door een informerend beleid te voeren rond de sociaal-juridische positie van de kunstenaar. Er zijn heel wat initiatieven op diverse niveaus, maar kunstenaars moeten er de weg naar vinden. De bestaande kanalen zoals het kunstenloket zal ik daarom de opdracht geven om een zo groot mogelijke bekendheid en toegankelijkheid van de bestaande informatie na te streven.

Daarnaast zal ik enkele ondersteuningsmogelijkheden specifiek voor deze individuele kunstenaars verder ontwikkelen: de trajectbeurs, de ontwikkelingsbeurzen en de projectsubsidies.

De trajectbeurs, naar het voorbeeld van de Vlaamse Gemeenschapscommissie (VGC), stelt een kunstenaar in staat om voor meer dan één jaar een niet op voorhand volledig uitgewerkt traject te doorlopen en om dus binnen een ruimer tijdsbestek nieuwe ideeën te ontwikkelen, andere kruisbestuivingen te onderzoeken, een nieuwe evolutie aan te gaan. Ze zijn dus ruimer dan de jaarlijks aan te vragen ontwikkelingsgerichte beurzen of projectsubsidies voor kunstenaars. Ik denk dat op deze manier een beleid kan worden gevoerd dat een meer duurzame relatie met kunstenaars vooropstelt.

De middelen zullen de komende jaren beperkt zijn. Daarom is het noodzakelijk de juiste middelen op het juiste moment in te zetten. Ik zal er op toezien dat ontwikkelingsgerichte beurzen worden ingezet voor de beginnende kunstenaars, ongeacht hun leeftijd, maar van wie de mogelijkheden tot oeuvre-ontwikkeling positief worden ingeschat. Kunstenaars die al een zeker oeuvre hebben opgebouwd zullen dan eerder een beroep kunnen doen op projectgerichte subsidiëring.

Voorts denk ik dat het een verrijking kan zijn om het (inter)nationale residentie- en werkplaatsenbeleid te versterken en verder uit te werken. Residenties en werkplaatsen in het buitenland geven kunstenaars de kans om internationale netwerken uit te bouwen en contacten op te doen. Ik heb het hier niet alleen over ontmoetingen die onze Vlaamse kunstenaars in het buitenland hebben. Ook de aanwezigheid van buitenlandse kunstenaars in Vlaanderen geven aan de lokale kunstscène een internationaler en relevanter karakter.

Bovenstaande maatregelen stellen echter niets voor als we de producten die er uit voortkomen niet op één of andere manier opslaan in ons collectief geheugen. Omwille van het precaire karakter van hun werkprocessen en projecten zal ik specifieke ondersteuning voorzien voor kunstenaarsarchieven en zal ik tevens de kennisopbouw en uitwisseling rond behoud, beheer en ontsluiting ervan stimuleren.

2.3. Het cultureel erfgoed

Ik wil meer aandacht voor duurzaamheid binnen het cultureel erfgoedbeleid. Duurzaamheid heeft niet enkel betrekking op het in stand houden van het cultureel erfgoed, maar ook op het drempelverlagend en blijvend toegankelijk maken. Dit alles binnen het besef dat de context waarbinnen het erfgoed zich bevindt dynamisch is. Cultureel erfgoed is een breed begrip, dat het beleidsdomein cultuur overstijgt. In samenwerking met andere beleidsdomeinen, moeten we ons cultureel erfgoed een evidente plaats te geven in onze samenleving.

OD 16: Inzetten op bewaring en ontsluiting van het erfgoed (SD 1, SD 3, SD 5 en SD 6)

Het volstaat niet alleen om waardevolle stukken te verwerven en ze dan achter te laten in een depot. Ook in de manier waarop we de stukken bewaren, onderzoeken en presenteren moeten we doordacht en volgens internationale standaarden tewerk gaan. Zeker voor wat de bewaaromstandigheden van onze collecties betreft dringt zich een inhaalbeweging op. Ik wil de komende jaren planmatig tewerk gaan om een professioneel depotbeleid uit te bouwen in samenwerking met provincies en/of grootstedelijke gebieden. Door een efficiënt gebruik van de middelen voor aanvullende tewerkstelling (normalisering DAC) zullen de provincies ondersteund worden in het uitvoeren van een regiefunctie op het vlak van een duurzaam depotbeleid. Tegelijk wil ik prioriteit geven aan inrichting en klimatisering van bovenlokale cultureel erfgoeddepots. Een optimaal behoud en beheer van het cultureel erfgoed is namelijk een noodzaak om het voor 'de eeuwigheid' te kunnen bewaren.

Op vlak van regelgeving is er het decreet van 24 januari 2003 houdende bescherming van roerend cultureel erfgoed van uitzonderlijk belang (Topstukkendecreet). Het decreet heeft zeker zijn nut bewezen. Er zijn niet alleen belangrijke collecties en stukken uit ons cultureel erfgoed beschermd. Deze bescherming kreeg ook een maatschappelijke betekenis door de sterkere betrokkenheid en verantwoordelijkheidszin die ze teweegbrengt bij de gemeenschap die de collectie of het topstuk beheert. Ook dit aspect bevordert een duurzame omgang met het cultureel erfgoed.

Een ander belangrijk onderdeel van het Topstukkendecreet bleef echter onderbenut, met name het opzetten van het Topstukkenfonds. Dit Topstukkenfonds zou het mogelijk moeten maken om op een selectieve en efficiënte manier sleutelwerken te verwerven voor de 'Collectie Vlaanderen'. Ik wil middelen zoeken om de slagkracht van dit Fonds te vergroten en zal hiertoe mogelijke samenwerking met private partners onderzoeken.

Het zou goed om tijdens deze legislatuur het Topstukkendecreet te evalueren en eventueel bij te sturen.

Wat het immaterieel erfgoed betreft wil ik de ratificatie van de UNESCO-conventie van 2003 ter bescherming van het immaterieel erfgoed aangrijpen om hiertoe een duurzaam en toekomstgericht beleid uit te bouwen, afgestemd op de internationale ontwikkelingen. Zo wil ik ook het immaterieel erfgoed haar eigen plaats geven binnen het cultureel-erfgoedbeleid.

Een ander belangrijk onderdeel van ons erfgoed dat de komende jaren bijkomende belangstelling zal krijgen, is het religieus erfgoed. Ik wil een regierol opnemen om dit erfgoed een geïntegreerde plaats te geven binnen het cultureel-erfgoedbeleid. Hiervoor zal ik overleg plegen met de Vlaamse minister bevoegd voor Onroerend erfgoed. Hiertoe zal het Centrum voor Religieuze Kunst en Cultuur (CRKC) verder worden uitgebouwd als Vlaams expertisecentrum voor het volledige religieuze erfgoed zodat zij alle betrokkenen optimaal kunnen begeleiden in het behoud, beheer en de herbestemming van het religieuze erfgoed.

Veel cultureel erfgoed wordt geproduceerd en bewaard door personen en organisaties die niet in het specifieke erfgoeddomein actief zijn. Het gaat bijvoorbeeld om kunstenaars- of verenigingsarchieven, industriële of heemkundige objecten. Voor een duurzaam cultureel-erfgoedbeleid is het belangrijk dat ook die personen of instellingen gesensibiliseerd worden over de waarde van dat cultureel erfgoed voor de gemeenschap. Ik zie het daarom als een kerntaak voor de gesubsidieerde cultureel-erfgoedorganisaties om hun expertise en knowhow ook ten dienste te stellen van hen die het bewaren en ontsluiten van cultureel erfgoed niet als kerntaak hebben.

Tot slot willen we bekijken hoe we kunnen bijdragen om kunst en erfgoed in parken, tuinen en landschappen onder de aandacht te brengen.

OD 17: Internationale ambitie met de 'Collectie Vlaanderen' (SD 6)

De verdere ontwikkeling van de 'Collectie Vlaanderen', het geheel van de publieke erfgoedcollecties in Vlaanderen, vormt een bijzonder aandachtspunt binnen mijn erfgoedbeleid. De 'Collectie Vlaanderen' is een concept waarmee onze erfgoedinstellingen zich niet alleen inhoudelijk maar ook internationaal sterker kunnen profileren. Willen we dat ons cultureel erfgoed op het internationale forum meespeelt, dan zullen we moeten inzetten op sterke presentaties en gebruik maken van nieuwe communicatiemiddelen om de 'Collectie Vlaanderen' beter kenbaar te maken.

Maar ook onze musea en andere erfgoedorganisaties moeten werken aan inhoudelijk waardevolle collectieprofielen voor de eigen instelling. Hiertoe wil ik in de komende jaren experimentele samenwerkingsverbanden op het vlak van 'collectiemobiliteit' bevorderen. Via langdurige bruiklenen tussen de erfgoedinstellingen kunnen bepaalde collecties een sterker profiel verwerven.

Het thema 'collectiemobiliteit' staat ook hoog op de culturele agenda van de Europese Unie. Het is belangrijk dat de 'Collectie Vlaanderen', de Vlaamse musea en de Vlaamse overheid actief aan dit programma deelnemen. Belangrijke thema's binnen dit programma zijn: 'long term loans' (bruiklenen op langere termijn) en de invoering van een staatsindemniteit voor bruiklenen. Binnen deze context wil ik bekijken of het mogelijk is om via langdurige bruiklenen uit buitenlandse publieke collecties een aantal lacunes in de collecties van de Vlaamse musea ingevuld kunnen worden.

De invoering van een Vlaams indemniteitsdecreet (staatswaarborg voor bruiklenen) is een beleidsinstrument dat kan helpen om onze 'Collectie Vlaanderen' als een volwaardige partner te laten meespelen binnen een internationaal tentoonstellingscircuit. Via een dergelijke regeling kunnen de tentoonstellingsorganisatoren de hoog oplopende verzekeringskosten terugdringen waardoor het opnieuw mogelijk wordt om in Vlaanderen tentoonstellingen van bijzonder belang te organiseren. Ik wil diverse formules onderzoeken om tot de invoering van deze indemniteitsregeling, die reeds in verschillende landen van kracht is, te komen.

Ik wil ook verder onderzoek naar een performante regeling voor het betalen van successierechten met kunstwerken. Via deze of mogelijks nog andere instrumenten wil ik een beleid ontwikkelen naar belangrijke private collecties, die soms van unieke publieke betekenis zijn, om deze een rol te laten spelen binnen het gegeven 'Collectie Vlaanderen' of naar onze maatschappij. Het is alvast mijn overtuiging dat een betere en gerichte samenwerking met privéverzamelaars mogelijkheden biedt om het cultureel-erfgoedweefsel in onze samenleving te verdichten en te verrijken.

OD 18: Verdere implementatie van het Cultureel-erfgoeddecreet (SD 1 en SD 2)

Het Cultureel-erfgoeddecreet van 23 mei 2008 gaat uit van een complementair beleid met steden, gemeenten en provincies. Deze overheden nemen naar erfgoedinstellingen belangrijke engagementen op zich en zijn niet zelden ook 'inrichtende macht'. Dit complementair beleid is vastgelegd in een protocol van samenwerking tussen de Vlaamse Gemeenschap en de vertegenwoordigers van provincies (VVP) en steden en gemeenten (VVSG), waarin duidelijke taakafspraken gemaakt zijn over welk bestuursniveau welke verantwoordelijkheid draagt. Een eerste evaluatie wordt gemaakt in 2010.

In het kader van een daadwerkelijk complementair beleid meen ik dat de Vlaamse Gemeenschap voldoende verantwoordelijkheid moet nemen voor de musea met een 'landelijk - internationale' uitstraling. Ik streef naar een groei van de structurele subsidiëring voor de op Vlaams niveau ingedeelde. Enkel op deze wijze kan de financiële ondersteuning van de werking van onze belangrijkste musea op termijn op een internationaal aanvaardbaar niveau getild worden.

Ik sta ten volle achter het instrument van de cultureel-erfgoedconvenants met steden, gemeenten en intergemeentelijke samenwerkingsverbanden dat als doel heeft een lokaal cultureel-erfgoedbeleid te ontwikkelen. Via dynamiek, experiment en de inbreng van vernieuwende knowhow, kan een erfgoedcel het verschil betekenen voor het lokale cultureel erfgoed en haar publiek. Ik wil dit ondersteunend beleid ten gunste van de steden, gemeenten en intergemeentelijke samenwerkingsverbanden verder zetten, maar tegelijk bekijken waar en op welke wijze gerationaliseerd kan worden. In de eerste plaats moet vertrokken

worden van een voldoende aanwezigheid aan cultureel erfgoed en cultureel-erfgoedactoren. Daarom wil ik streven naar maximale samenwerking en clustering. Tegelijk wil ik vanuit het oogpunt van efficiëntie stimuleren dat vanuit bestaande (project)verenigingen en andere intergemeentelijke samenwerkingsverbanden gewerkt wordt.

Het Cultureel-erfgoeddecreet voorziet ook de toekenning van een kwaliteitslabel. Ik wil dit kwaliteitslabel stimuleren, niet enkel als erkenning van een kwaliteitsvolle werking van musea – al 58 - maar ook voor culturele archiefinstellingen en erfgoedbibliotheken. Internationaal nemen we hier het voortouw; het toont aan dat het cultureel erfgoed in deze instellingen wordt beheerd met het oog op lange termijn bewaring en ontsluiting volgens de ‘regels van de kunst’. Het kwaliteitslabel is een minimumstandaard die kansen geeft, bijv. op deelname aan digitaliseringsprojecten.

Landelijke expertisecentra voor cultureel erfgoed zijn een nieuw instrument waar we met de nodige voorzichtigheid moeten mee omspringen. Het kan niet de bedoeling zijn versnippering te stimuleren. In de eerste plaats zijn alle musea, culturele archiefinstellingen, de Vlaamse Erfgoedbibliotheek, de Archiefbank Vlaanderen, de organisaties volkscultuur,... per excellentie de eerste aanspreekpunten inzake erfgoedexpertise. Het is noodzakelijk om een sterk en gestructureerd expertisenetwerk tot stand te brengen waar ook personen en organisaties die het bewaren en ontsluiten van cultureel erfgoed niet als kerntaak hebben, een beroep op kunnen doen. Ik zal elke aanvraag afwegen vanuit de bestaande en duidelijk aantoonbare noden en behoeften in het veld. Het is mijn uitdrukkelijke wens in deze te gaan voor een maximale samenwerking en clustering. Het steunpunt FARO zal de sector hierin begeleiden en aanmoedigen.

OD 19: Digitalisering en nieuwe vormen van ontsluiting aanmoedigen (SD 1, SD 3 en SD 6)

Publiek bereiken we niet enkel met een boeiende tentoonstelling of een sterke collectiepresentatie. Er zijn ook nieuwe vormen van ontsluiting waarop de culturele wereld moet inspelen. In een tijd waarin het publiek meer en meer vertrouwd geraakt met interactiviteit en het webgebeuren kunnen we met innoverende erfgoedprojecten en communicatie op maat nog beter diverse doelgroepen bereiken. Maar hiervoor is het nodig om over kwalitatief digitaal materiaal te beschikken.

Willen we onze erfgoedcollecties op een gedegen manier en wereldwijd beschikbaar stellen voor studie en beleving, dan is het noodzakelijk om op een gecoördineerde manier een inhaalbeweging te maken op het vlak van digitalisering van de stukken en geautomatiseerde inventarisatie. De uitwisselbaarheid van de data en het beeldmateriaal en het werken met gestandaardiseerde toepassingen is hierbij van groot belang.

Via het steunpunt FARO wil ik de cultureel-erfgoedsector in de eerste plaats zelf sensibiliseren en begeleiden bij het digitaliseren en het beschikbaar stellen van hun materiaal zodat ondermeer de inbreng van de Vlaamse cultureel-erfgoedcollecties in Europeana verhoogd zal worden.

Met een virtuele Collectie Vlaanderen, waarvan onder meer Lukasweb, de databank van de Vlaamse Kunstcollectie, de Erfgoedbibliotheek en Archiefbank Vlaanderen eerste voorbeeldprojecten zijn, wil ik relevante en representatieve digitale data samenbrengen. Het concept van aggregatie is ook een belangrijk aspect waar de Europese Unie met Europeana op aanstuurt. Een haalbaarheidsstudie zal dit verder onderzoeken en deze problematiek maximaal met de Europese ontwikkelingen afstemmen.

OD 20: Participatie bevorderen door evenementen (SD 2 en SD 5)

Evenementen brengen beweging en bereiken meestal meer publiek dan het bezoek aan de collectie van een museum of erfgoedinstelling.

Ik wil op een geplande manier een evenementenbeleid ontwikkelen op Vlaams niveau in samenwerking met de steden en diverse andere mogelijke partners. Dit beleid moet meer afstemming bieden naar de grote tentoonstellingen en stadsfestivals die nu her en der worden georganiseerd. Daarnaast kunnen dergelijke evenementen ook een economische impact genereren die het mogelijk maakt om gedane investeringen ten dele terug te winnen. In die zin is het de bedoeling te streven naar een duurzame voortzetting van de participatie die hierdoor wordt bereikt.

De Erfgoeddag en de Week van de Smaak zijn laagdrempelige evenementen die worden georganiseerd door FARO. Ze zetten heel wat lokale verenigingen aan tot actie en brengen een groot publiek op de been. Deze beide evenementen kunnen verder worden ontwikkeld. Maar ik wil wel onderzoeken of het niet mogelijk is om ze af te stemmen met andere initiatieven.

De Vlaamse Regering zal, in het kader van een beleidsdomeinoverschrijdend plan rond '100 jaar Grote Oorlog', initiatieven in Vlaanderen nemen en ondersteunen die inspelen op de eeuwherdenking van de Eerste Wereldoorlog specifiek in de frontstreek. Dat wervend project wordt met toerisme als trekker - als een hefboom gebruikt in het beleid voor toerisme, **cultureel** en onroerend **erfgoed**, wetenschappelijk onderzoek, internationaal beleid, en onderwijs en vredeseducatie. De omroepen worden daarbij actief betrokken en er wordt een projectloket opgezet, dicht bij de relevante plaatselijke netwerken en cruciale actoren.

OD 21: De eigen instellingen blijven ondersteunen (SD 1, SD 5 en SD 6)

Ik wil voldoende middelen ter beschikking stellen om de werking van de eigen instellingen van de Vlaamse Gemeenschap te optimaliseren. Dit zijn het KMSKA, M HKA, de Landcommanderij Alden Biesen en het Kasteel van Gaasbeek.

Voor het KMSKA, dat sinds 1 januari 2009 een IVA is, wens ik het infrastructureel Masterplan uit te voeren en in de planning van deze legislatuur op te nemen. Tijdens de sluiting van het KMSKA zal de 'collectiemobiliteit' tijdelijk een grote omvang aannemen. Het zal het belangrijkste project worden van het KMSKA tijdens de verbouwingsperiode. De kunstwerken zullen immers opgenomen worden in diverse tentoonstellingen in binnen- en buitenland, maar ook uitgeleend worden voor langere termijn aan verschillende musea of kerkelijke collecties verspreid over het land. Hierdoor willen we met deze collectiemobiliteit drempelverlagend werken.

Het M HKA wens ik verder te stimuleren om naar 2020 toe een sterk internationaal profiel en een voortrekkersrol in eigen land uit te bouwen in afstemming en samenwerking met het SMAK en andere hedendaagse kunstcollecties.

Specifiek voor de infrastructuur van het Kasteel van Gaasbeek wil ik een Masterplan uitwerken in samenwerking met het team van de Vlaamse Bouwmeester. Inhoudelijk moet het Kasteel alle kansen krijgen om de werking van "Historische Huizen in Vlaanderen" verder uit te bouwen tot een internationaal netwerk. Alden Biesen zal ik steunen in de realisatie van zijn nieuwe missie met als bijzondere accenten de verdere uitbouw van het expertisecentrum voor Europese netwerken en de uitbreiding van de werking rond het internationaal vertelfestival tot een permanent Centrum voor vertelkunst in Vlaanderen.

2.4. Instellingen van de Vlaamse Gemeenschap

OD 22: Het begrip "grote instellingen" afbakenen (SD 1 en SD 6)

De grote instellingen: het Vlaams Radio Orkest/Vlaams Radio Koor, de Vlaamse Opera, de Filharmonie, het Koninklijk Ballet van Vlaanderen, de Singel, het Koninklijk Museum voor Schone Kunsten Antwerpen (KMSKA), het Museum Hedendaagse Kunst Antwerpen (M HKA) en de Ancienne Belgique vormen een cluster van instellingen met een zekere traditie en een groot gehalte aan symbolisch kapitaal. Elk van deze instellingen zal in 2010 worden gescreend door een internationale visitatiecommissie. Een nieuwe beheersovereenkomst wordt opgemaakt en gaat in vanaf 1 januari 2011. Tegen dan wil ik ook het gegeven 'Grote instelling' evalueren. Daarom streef ik naar de ontwikkeling van inhoudelijke criteria voor de definiëring van de titel 'instelling van de Vlaamse Gemeenschap'.

We moeten op basis van deze inhoudelijke criteria uitkijken waar er sterke opportuniteiten zijn om deze titel toe te kennen. De voortrekkersrol in eigen land en de internationale betekenis van deze instellingen zijn hierbij prioritair. Anderzijds moeten we dit instrument ook gebruiken om tot een betere afstemming en samenwerking te komen om deze cluster van instellingen nog te versterken.

OD 23: Werken aan een geïntegreerd letterenbeleid (SD 1, SD 2 en SD 4)

Het Vlaams Fonds voor de Letteren (VFL) heeft een duidelijke uitdaging voor de komende jaren: werken aan een geïntegreerd letterenbeleid. Hiertoe wil ik de versnippering in de subsidiëring voorkomen en bewaken dat de Letteren als volwaardig meedraaien in de kunstensector.

Ik zal tevens aan het Vlaams Pparlement voorstellen om na tien jaar oprichting van het Fonds een evaluatie te maken en bakens uit te zetten naar 2020.

Aan het VFL wil ik een aantal krachtlijnen meegeven die ik van belang vind voor de komende jaren. Naast het ondersteunen van fictie wil ik meer aandacht voor non-fictie en stripauteurs.

Ik bepleit een verdere invulling van het literaire middenveld met een betere afstemming en differentiatie van literaire manifestaties en een grotere creativiteit op het vlak van publieksgerichte ontsluiting. In dit verband verwijs ik graag naar de gesmaakte initiatieven van Stichting Lezen, gericht op de leesbevordering bij jongeren en kleine kinderen.

Daarnaast meen ik dat er een beter uitgebouwd cultureel ondernemerschap ontwikkeld kan worden bij auteurs en vertalers, ook via een sterker internationaal beleid.

Ten slotte verwacht ik van de Letterensector dat zij participeren in de projecten van e-cultuur, digitalisering en het Europese project Europeana.

OD 24: Vlaams Audiovisueel Fonds en het audiovisueel beleid blijven ondersteunen (SD 1 en SD 6)

In 2010 zal met het Vlaams Audiovisueel Fonds een nieuwe samenwerkingsovereenkomst worden onderhandeld voor de periode 2011-2014. Daarin steken o.m.:

- De uitbouw van een stimuleringsfonds voor kwaliteitsvol televisiedrama (STIVO). Dat is voorzien in het Regeerakkoord en moet voor goedkeuring aan de Europese Commissie worden voorgelegd. Het spreekt voor zich dat de omroepen en andere spelers in de mediamarkt hierbij nauw zullen betrokken worden en dat ik hierover overleg zal plegen en zal samenwerken met de minister bevoegd voor media.
- De promotie van Vlaanderen als filmlocatie via 'Location Flanders', zoals opgenomen in het Regeerakkoord. Het VAF neemt momenteel de coördinatie waar. Het is de bedoeling dat dit initiatief wordt bestendigd via een cofinancieringformule.
- In functie van de beschikbare middelen zal ik nagaan of een voortzetting van het groeipad van de subsidies aan het VAF tot de mogelijkheden behoort.

De tax shelter heeft zonder enige twijfel een extra impuls gegeven aan de audiovisuele productie in België. In overleg met de federale overheid en de Franse Gemeenschap zal ik een inspanning leveren om enkele onduidelijkheden, meer bepaald over de definitie van 'Belgisch audiovisueel werk' weg te werken. Dat moet 'shopping' en oneigenlijk gebruik van de tax shelter verhinderen.

Ook de toepasbaarheid van CultuurInvest op de audiovisuele sector zal ik opnieuw onderzoeken (bij de aanmelding van CultuurInvest bij de Europese Commissie werden door het VAF ondersteunde creaties zelfs expliciet uitgesloten), teneinde bij te dragen tot een maximale financiële slagkracht van deze sector.

Op vlak van archivering en digitalisering van het audiovisueel erfgoed wil ik een belangrijke stap zetten door de oprichting van een Vlaams Instituut voor de archivering en de ontsluiting van het audiovisueel erfgoed in Vlaanderen. Dit zal gebeuren in nauw overleg met de mediasector, de archief- en erfgoedorganisaties en op basis van de verworven kennis binnen het IBBT. De Waalse Krook in Gent is daartoe de uitgelezen plek. Zo wordt een begin van invulling gegeven aan de strategische doelstelling tot systematische bewaring en ontsluiting van het Vlaamse audiovisuele erfgoed

De erkenning die Vlaamse audiovisuele producties momenteel bij publiek en festivals in binnen- en buitenland te beurt valt, duidt op de artistieke kwaliteit van deze producties. Het creatieve en technische talent maakt onze sterkste troef uit. Ik wil aan dit talent alle kansen geven om zich te ontwikkelen door ook hier de bestaande participatiedrempels weg te werken en aandacht te geven aan de verhoging van de culturele competenties.

In het licht van de voortschrijdende globalisering zal ik bijzondere aandacht geven aan de internationale en de supranationale context. Het is immers op deze niveaus dat veel van de voor Vlaanderen bindende

regelgeving tot stand komt, zoals de Richtlijn Audiovisuele mediadiensten, de Mededeling van 26 september 2001 van de Europese Commissie 'over bepaalde juridische aspecten in verband met cinematografische en andere audiovisuele werken' (die de grenzen van overheidssteun aan cinematografische werken vastlegt en waarvan de geldigheidsduur recent werd verlengd tot 2012) en de culturele protocollen bij de vrijhandelsakkoorden die de EU met derde landen afsluit (meer hierover onder hoofdstuk Cultuur Internationaal). Vlaanderen moet zich hier, in nauw overleg met de sector, profileren en een actieve en constructieve rol spelen, niet in het minst met het oog op het Belgisch Voorzitterschap van de EU in 2010.

In het raam van de Europese samenwerking en solidariteit streef ik een prominente deelname na aan de bestaande Europese instellingen en ondersteuningsmechanismen, zoals het MEDIA programma; het Europees Waarnemingscentrum voor de Audiovisuele sector en het Pan-Europees coproductiefonds Eurimages.

Tot slot kan Vlaanderen ook nog eigen internationale accenten leggen via een actieve ondersteuning van internationale distributie en vertoning van Vlaamse audiovisuele werken ter versterking van de internationale aanwezigheid en waardering.

2.5. Ondersteuning en samenwerking

OD 25: Investeren in culturele infrastructuur (SD 1, SD 5 en SD 7)

Investeren in culturele infrastructuur heeft niet enkel een positieve impact op de culturele werking van een organisatie, maar geeft ook een maatschappelijke meerwaarde op vlak van economie, tewerkstelling, het leven in de stad of het dorp.

In uitvoering van het regeerakkoord zal een meerjarenplan voor de culturele infrastructuur worden uitgewerkt. Samen met de diverse stakeholders zal een inventaris worden opgemaakt van de noden die leven zowel op landelijk als op lokaal en regionaal vlak.

Bij de planning en de uitwerking van de diverse bouwprojecten zal ik rekening houden met een aantal essentiële aspecten: de duurzaamheid; het mogelijk maken van een functionele en energiezuinige exploitatie; de toegankelijkheid en de functionaliteit voor personen met een handicap; de technologisch vernieuwende inrichting en uitrusting; het open en uitnodigend karakter van het gebouw en de bereikbaarheid ervan, ook met het openbaar vervoer. Ten slotte moet de infrastructuur esthetisch verantwoord en toonzettend zijn op architecturaal vlak. We moeten durven om nieuwe 'landmarks' te plannen die onze publieke ruimte verrijken met eigentijdse creaties.

Het belangrijkste nieuwe bouwproject voor deze legislatuur wordt ongetwijfeld de Waalse Krook, waar een bibliotheek van de 21^e eeuw wordt gepland, samen met een vooruitstrevend centrum voor nieuwe media en een instituut voor de digitale archivering en ontsluiting van het audiovisueel erfgoed.

Daarnaast zal de planmatige uitvoering van het masterplan van het KMSKA opgestart worden en zal een masterplan worden ontwikkeld voor het Kasteel van Gaasbeek, in hoofdzaak om de sterk verouderde technische en elektrische installaties te vervangen. Van beide musea wil ik voorbeeldprojecten maken in verhouding tot hun specifieke schaal en opdracht en wat van een hedendaagse museuminfrastructuur mag verwacht worden.

De uitbreiding van deSingel zal worden afgewerkt zoals gepland en zal opengaan in oktober 2010. Daarnaast zullen de geplande werken aan de Hoge Rielen ook worden afgewerkt. Wat het Vlaams-Nederlands Huis in Brussel betreft liggen de plannen klaar om de uitvoering te starten. Ook de renovatie van de Koningin Elisabethzaal in Antwerpen zal tijdens deze legislatuur worden afgewerkt.

Sinds 2001 voorziet de Vlaamse Regering een jaarlijks budget voor bovenlokale sectorale culturele infrastructuur. Ik zal deze regeerperiode prioriteit geven aan het subsidiëren van: bovenlokale cultuurinfrastructuur, erfgoeddepots, kunstenaarswerkplaatsen en het automatiseren van theatertrekken van cultuurcentra en theaters. Het bestaande subsidiereglement zal daartoe in 2010 worden aangepast.

In verband met de lokale publieke infrastructuur wordt Locus verder aangemoedigd om gemeenten met bouw- of verbouwplannen van een bibliotheek, een cultuur- of gemeenschapscentrum te adviseren en te begeleiden. Dat gebeurt met de hedendaagse inzichten en nuttige ervaring opgedaan vanuit de verzamelde praktijk. De functie van bibliotheken en cultuurcentra en de verwachtingen van de bezoekers zijn vandaag immers niet meer dezelfde als toen deze gebouwen gerealiseerd werden. Hiervoor wordt samengewerkt met de Vlaamse Bouwmeester.

Specifiek voor de cultuurcentra wordt een databank opgemaakt, waarin de technische en scenografische uitrusting van de infrastructuur wordt beschreven. Dit moet de bezetting van de verschillende zalen en de samenwerking met andere particuliere actoren ten goede komen.

Tegen de tweede helft van de legislatuur wil ik zoeken naar de ontwikkeling van nieuwe financieringsvormen, zodat investeren in de verdere uitbouw, het onderhoud en de renovatie van infrastructuur aantrekkelijk wordt voor de diverse actoren.

OD 26: Natuur en cultuur vinden mekaar (SD 7)

Natuur en cultuur zijn per definitie twee elementen van onze leefomgeving waarbij de plaats en de rol van de mens voortdurend zorgt voor spanning en dynamiek. In het kader van het ontwikkelen van een visie en beleid voor het handhaven en betekenis geven van het ons resterende landschap in Vlaanderen, wil ik kansen geven aan kunst en kunstenaars om hieraan te participeren.

Door het nadenken over de mogelijkheden van kunst in opdracht met een specifieke focus op natuur en zelfs leefmilieu, kunnen interessante vaststellingen omtrent duurzaamheid en de houding ten aanzien van de tijdelijkheid van kunst in de publieke ruimte onderzocht worden. In nauwe samenwerking met het Team Vlaams Bouwmeester zal voor een aantal concrete landschappelijke projecten de inbreng van kunst gestimuleerd worden. Hierdoor kan een blijvende reflectie over de relatie cultuur-natuur en de rol van kunstenaars als potentiële raadgevers, een bijzondere uitdaging voor een lange termijnvisie vormen.

OD 27: Cultuur geeft werk (SD 5)

Binnen een ruim en divers aanbod in de culturele sector vinden vele mensen hun werkplek. Artiesten, ontwerpers, regisseurs, onderhoudslieden, administratief- en technisch personeel, lesgevers, bestuurders, ... hebben elk hun rol in de realisatie van een kwaliteitsvol aanbod. Deze diverse rollen worden opgenomen door werknemers, vrijwilligers en zelfstandigen.

De juiste persoon op de juiste plaats is ook voor de cultuursector een belangrijk uitgangspunt. Het is essentieel dat geschikte kandidaten hun weg vinden naar de sector. Even belangrijk is dat ze bereid zijn om er voor een voldoende lange periode te blijven werken. Meerdere aspecten spelen hierbij een rol, maar goede loonvoorwaarden en werkomstandigheden zijn cruciale factoren.

De verloning moet evenredig zijn met deze voor soortgelijke functies in de social profitsector. Daarnaast kunnen secundaire arbeidsvoorwaarden van doorslaggevend belang zijn om de tewerkstelling in de sector aantrekkelijk te maken: de mogelijkheid van bijscholing, een goed management en HRM-beleid binnen de organisatie, een gezinsvriendelijke organisatie van het werk, ... Voldoende kansen tot bijscholing dragen bij tot de kwaliteit van het aanbod. Een levenslange lerende houding heeft een gunstige invloed op de flexibiliteit binnen de organisatie en motiveerde werknemers. Dergelijke maatregelen verbeteren het functioneren van de organisatie en helpen het grote verloop van personeel in sommige culturele sectoren af te remmen.

In de culturele sectoren wordt, net zoals in andere sectoren, een ondervertegenwoordiging van kansengroepen in de arbeidsmarkt vastgesteld. De regeerverklaring stelt dat een diversiteitsplan verplicht kan worden opgelegd in door de Vlaamse overheid gesubsidieerde organisaties, waar nodig in overleg met de sociale partners. Bij het afsluiten van overeenkomsten met gesubsidieerde culturele organisaties moet dit steeds een aandachtspunt zijn.

Voor de social profit sectoren werden in het verleden telkens voor een periode van vijf jaar intersectorale akkoorden afgesloten. Het volgende akkoord voor de periode 2010-2015 zal ook voor de culturele sector het

kader vormen voor de arbeidssituatie voor deze periode. Het is dan ook evident dat voornoemde doelstellingen van de Vlaamse regering het uitgangspunt zijn in het overleg met de sociale partners voor een nieuw VIA-akkoord.

De door Vlaanderen rechtstreeks of (via de lokale besturen) onrechtstreeks gesubsidieerde instellingen die worden gevat door het PC 304, worden mee in de onderhandelingen voor VIA4 opgenomen

Omwille van de verschillende raakpunten tussen het sociaal-cultureel werk en de kunstensector zal ik nagaan in hoeverre de maatregelen die worden afgesproken in het VIA-akkoord ook op de kunstensector kunnen worden afgestemd.

In het VIA-akkoord voor de periode 2000-2005 werd de regularisatie van de vroegere DAC-werknemers in de sector afgesproken. Ik zal in deze beleidsperiode streven naar een maximale integratie van de vroegere DAC-projecten in de structurele subsidieregelingen, op basis van een onderzoek naar de effecten van de inzet van de DAC'ers. Ook zal ik de mogelijkheid van een GesCo-regularisatie voor de cultuursector exploreren, eventueel in het kader van het VIA-akkoord.

De monitoring van de werkgelegenheid in de sector werd op de sporen gezet met het vorige VIA-akkoord. Er is dringend nood aan een verdieping van de kennis over de werkgelegenheid in de diverse culturele sectoren. De huidige werkwijze voor de opvolging van de werkgelegenheid moet worden geëvalueerd en in elk geval grondig onderbouwd.

De bestaande complexiteit in de uitvoering van de opeenvolgende VIA-akkoorden is een dankbaar terrein voor een operatie administratieve vereenvoudiging. In overleg met de sociale partners zal ik een subsidiemechanisme ontwikkelen waarin tegelijk de aandachtspunten van de werkgevers- en werknemersorganisaties worden gerespecteerd en voor de organisaties een duidelijk transparante subsidiëring wordt gerealiseerd.

OD 28: Naar een doelgerichte samenwerking met andere bestuursniveaus (SD 1 en SD 6)

Cultuur is een bevoegdheid van de Vlaamse overheid. In samenspraak met een aantal partners in het veld tracht de cultuuroverheid tegemoet te komen aan de noden en de verzuchtingen in het veld. Daar botst ze geregeld op haar eigen beperkingen. Om te kunnen beantwoorden aan sommige specifieke noden, dient Vlaanderen te overleggen met andere bestuursniveaus. Aandachtspunten op federaal vlak zijn o.a. taksen, het statuut van de kunstenaar, auteursrechten en de aansturing van de biculturele instellingen. Rekening houdend met het kerntakendebat wordt de samenwerking op lokaal en provinciaal vlak voortgezet o.a. met betrekking tot lokaal cultuurbeleid, erfgoed, ...

Over het cultuurbeleid in Brussel-hoofdstad dient overleg te worden gepleegd met de Franse Gemeenschap omwille van de samenlopende bevoegdheden op dit grondgebied. Dit overlegt beoogt synergie op vlak van cultuurcommunicatie, -infrastructuur en -aanbod, met respect voor de institutionele bevoegdheidsverdeling en het territorialiteitsbeginsel.

Ik zal samen met de Vlaamse ministers bevoegd voor Brussel en Toerisme overleg plegen rond de realisatie van voorstellen uit het Cultuurplan Brussel. Dit plan werd in september 2009 voorgesteld door het kunstenuitvoerplan Brussel.

Bijlage 1: regelgevingagenda

Titel van het initiatief	Betrokken regelgeving	Eventuele wettelijke deadline	Korte samenvatting van beleidsdoelstellingen	Te doorlopen fases en hun timing	Vereenvoudiging?	RIA?	Contact-persoon
Participatie-decreet	Decreet houdende de bevordering van de participatie in cultuur, jeugdwerk en sport	Twee onderdelen van het decreet moeten na drie jaar (in 2011) worden geëvalueerd. (Besluit Vlaamse Regering, art. 3§9 en art. 26.	Specifieke evaluatie van de beide voornoemde onderdelen en globale evaluatie van het decreet	Globale evaluatie en evaluatie van de diverse onderdelen tegen eind 2011 Aanpassing van het decreet		ja	Leidend ambtenaren van het ministerie van CJSM
Successie-regeling	Topstukkendecreet Wetboek successierechten		vrijstelling van successierechten voor topstukken	Gemeenschappelijk initiatief van minister van Cultuur en van minister van Begroting		ja	Administrateur-generaal agentschap Kunsten en Erfgoed
Kunstendecreet	Kunsten decreet		Kunstendecreet aanpassen aan het huidige kunstenlandschap	Globale evaluatie en evaluatie van de diverse onderdelen Aanpassing van het decreet		ja	Administrateur-generaal agentschap Kunsten en Erfgoed
Indemniteits-regeling	Nieuw initiatief		Decreetvoorstel met het oog op het bevorderen van collectiemobiliteit door de verzekeringskosten te drukken voor grote internationale tentoonstellingen.	Overleg administratie financiën en begroting		ja	Administrateur-generaal agentschap Kunsten en Erfgoed

Toelichting per kolom:

1. Geef de titel van het initiatief.
2. Geef aan welke bestaande regelgeving “betrokken” is bij het regelgevingsinitiatief, bijvoorbeeld te wijzigen en/of ter uitvoering ervan. Dit kan ook Europese regelgeving zijn.
3. Indien het regelgevings- of beleidsinitiatief juridisch gezien binnen een bepaalde periode moet uitgevoerd worden (bijvoorbeeld de omzetting van een Europese richtlijn), geef dit dan duidelijk aan.
4. Vat de beleidsdoelstellingen of de beoogde effecten van het beleidsinitiatief kort samen, zoals beschreven in de beleidsnota.
5. Beschrijf kort de te doorlopen fases en hun timing (bv. geplande agenderingen op de ministerraad).
6. Geef aan of het initiatief een vereenvoudiging betekent.
7. Geef aan of een RIA voor dit beleidsinitiatief wordt opgesteld. Indien dit niet het geval is, geef dan aan waarom niet (uitzonderingsgronden).

BIJLAGE 2: Organigram.

